

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Budapest, Sip utca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő.

A makói orth. hitközség nyugdíjazás folytán megítresedett *sojchet übojdek mímcho és bal kojre* állás azonnali betöltésére pályázatot hirdet. Pályázók, kik elsőrangú elismert három rabbtól *kaboló-val* rendelkeznek, sziveskedjenek eddigi működésükről, valamint családi állapot és életkorról szóló igazolásukat alulírott címre beküldeni. Díjazás a szokásos félsechitő, természetbeni lakás és mellékjövödelmeken kívül: — meg egyezés szerint. Utiköltség csak a meghívottaknak térítetik meg.

Makói aut. orth. izr. hitközség elnöksége

A pápai aut. orth. izr. hitközség iskolaszékétől.

A pápai orth. izr. iskol szék egy megüresedett tanítói állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak a ny egészséges férfi tanítók, kik a héber és német tárgyak tanításában is teljes jártassággal bírnak. Javamazás törvényszerű. Kötelesség díjlevél szerint. Pályázati határidő július 20. Pályázók küldjék be kellően felszerelt kérvényüket az alulírotthoz:

Krausz J. H.
iskolaszéki elnök

A kapuvári aut. orth. hitközség azonnali belépésre keres egy elsőrangú kántort, aki *sojchet-übojdek mímcho, joré so májim, bal kojre* legyen. Pályázótól megkívánatik, hogy három elismerten elsőrangú orthodox rabbtól *kaboló-val* birjon. Fizetés megegyezés szerint, szabad lakás, fél sechitő és a szokásos mellékjövödelmek. 40 éven aluli, magyar honosságu pályázók küldjék bizonyítványmásolataikat, családi állapotuk és eddigi működési helyeik megjelölésével alanti címre. Utiköltség csak a meghívottaknak térítetik meg.

Kapuvár, 1928. június 25-én.

Rosenberger Adolf
elnök.

Idősebb hitszónok, ki megfelelő kvalifikáció fölött rendelkezik, hitközségbe ajánlkozik magi, dajon vagy paszkeneállítás betöltésére. 16 fillér bélyeggel ellátott ajánlatokat »paszkene« jellegre a kiadóhivatal továbbítja.

A budai Izraelita Hitközség pályázatot hirdet a szeptemberben megnyitandó felekezeti elemi iskolához *tanítói, illetőleg tanítónői* állásra. A pályázótól megkívánjuk, hogy a héber tárgyakban kiválóan jártas legyen, úgyhogy a vallásoktatást a magasabb fokon is elláthassa. Képzettségéről, családi állapotáról, valláserkölcsi életmódjáról, valamint különleges képességeiről (zene, ének, szlőjd, nyelvismeret), tanuskodó bizonyítványok is melléklendők. A fizetés a fővárosi elemi iskolai tanítói fizetésnek felel meg. Pályázati határidő július 15.

A Budai Izr. Hitközség
Elöljárósága
(Budapest, II. Fő-utca 12.)

Apró hirdetések

Hirdetési díjazás: minden szó egyszeri beiktatása 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII., Sip utca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban, válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díjlevezetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

HUSZ ESZTENDŐ óta közvetít házasságot Nagy Jenő Rákóczi ut 57/b — Telefon (cégnélküli levelezés).

26 EV KÖRÜLI vallásos jobb iparos, fiatalember, nősnél, esetleg benősülne. Keres hozzáillő, szerényigényű jólelkű barna nőt. Levelek »Élettárs« jellegre a kiadóba kéretnek. Közvetítők levelére nem válaszolok.

DISZKRÉT, megízható házasságközvetítések Wiener, B atslava Petőfi u. 10. (Szlovenszkó) 60 fillér bélyeg melléklendő.

Állást keres

BÁRMILYEN állást vállal volt kereskedő, ki most jött vissza Palesztinából. »Csakis szombattartás« jelige.

ÁRVÁN maradt fiú és leánytestvérek, érettségiztek, azonnalra sürgősen állást keresnek, oly családnál, hol a gyermekeket oktatnák. Szives megkeresést megelőzőre kérnek, mert nincs megélhetésük. »Gyakorlott tanerős« jellegre a kiadóba.

Állást nyer

VIDÉKI épületfaizlet vezetésére valamelyes ovadékkal is rendelkező fiatalember kerestetik. Cím a kiadóban.

Különléle

TELJES ellátás orth. kóser helyen magányos özvegyasszonynál olcsón kapható. Cím: özvegy Schwarcz Salamonné, Hajós-u. 26. II. 13.

RÉGI ם״ש jó állapotban megvétre kerestetik. Ajánlatok „Olcsó“ jellegre a kiadóba kéretnek.

KÖNYV, füzet, folyóirat, héber, magyar vagy német szövegű lakodalmi meghívó és bármiféle nyomtatvány a legkifogástalabbul készül **Schwartz Lipót könyvnyomdájában Kun-szentmiklós.** Kérjen árajánlatot.

ארתם Kurort Sliac
Hotel Metropol
steht in der heurigen Saison unter aufsicht des E. W. H. Oberrabbiner **Hillel Undsorfer in Lucenec (Losonc)** wird in der vor und nach Saison tägliche Pension von Kc 40—46 Hauptsaison von Kc 52 bel **bester Bedienung u. gute Zimmer verabreicht.** Rabbiner bedeutende Ermässigung. Pud pestről 5 óra alatt elérhető. Közvetlen kocsi a keleti p. u.-ról. **Hotel Metropol, Sliac.**

A magas Tátra
klimatikus gyógyhelye
Alsótátrafüred!
Egyetlen megbízható orth. kóser penzió, elsőrangú konyha és kiszolgálás. Feinótt leányok kíséret nélkül felvételnek. Egész éven át nyitva. — **Schreiber Mór** bérli, **Alsótátrafüred** Lázár villa.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
Budapest, VI. Próféta ucca 7

ידיעות ציוניות

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425—90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ז"ל

ELŐFIZETÉSI DÍJ: 1 ÉVRE P 20.—
P 18.—
KOLFÖLDRE : 1 : P 22.—
Postascheckkontó-szám: 50.791.

Jámbor óhaj a tanügyi kongresszus alkalmából

A hercegprímásnak, a kultuszminiszternek és az ország egyéb előkelőségeinek közreműködésével megkezdődött a harmadik tanügyi kongresszus, amelyen a magyar közoktatásügy összes felekezeteinek képviselői tárgyalni fognak az összes iskolatípusok megjavításáról. A történelmi adatokból merített zsidó önértékeléssel állapíthatjuk meg a tanügyi kongresszus megnyitása nyomán támadt remiszenciák során, hogy a **tudás megbecsülése tekintetében a zsidóság még mindig vezet.**

Amikor a régi Rómában a pedagógus a rabszolgák sorából került ki, akkoriban a zsidó tanházakban azzal dicsőítették a legdrágábbat, a Tórát „voehi eczlej omajn, zü pidgog”, hogy ő a legkifogástalabb pedagógus. A város öregeinek nevezték *Rav Ami* és *Rav Aszi* a tanítókat, nem azért, mert csak annyi fizetésük volt mint az éjjeli öröknek, hanem azért, mert az erkölcsi közösségnek igazi erői. S melyik zsidó ne ismerné a szombati ima ama tanítását: „a tudós emberek a világ építői”? És hol van a mai államok zöme *Jojsüa ben Gamlo* kulturpolitikájától, aki a talmud szerint minden kis faluban népiskolát állított fel. S milyen távol esnek a mi iskoláink negyvenes, ötvenes, esetleg még nagyobb létszámú osztályai a talmudi hagyomány ama előírásának kulturmagasságától: „minden 25 gyerekre kell egy tanítónak jutnia”.

A tudás iránti tiszteletet, a mű-

veltség fontosságának felismerését látja tehát minden zsidó ember a tanügyi kongresszus fénylő és méltó kereteiben. Zsidó szempontból közömbösök lehetnek esetleg az ott elhangzó előadások, mégha a vallási és az erkölcsi kérdéseket — amint a közölt nevekben látjuk — esetleg a zsidóság ellen irányuló éllel fogják tárgyalni. De nem közömbös nekünk, ha minden irányu és rendű oktató azt az impressziót viszi magával a kongresszusról, hogy milyen szép a tudás, de nemcsak a tudás, hanem a jócselekedet, az igazság, a szeretet. És akkor megint közelünk a talmudi felfogáshoz: „talmüd godajl semévi lidé maa-sze — csak akkor er a tudás, ha jó cselekedeteket érlel”. E tekintetben igen sok még a tennivaló. Az egyes politikai irányzatok propagatorai között sok oktatót találunk, aki világnézeti felfogását a leghevesebben zsidó növendékei előtt juttatja kifejezésre. És ezért ríktó hangként csendül bele a tanügyi kongresszus előadásaiba a *szegedi eset*. Egy piarista tanár az előtte drukkoló diákok jelenlétében azt fejtegeti az osztályban, hogy az életben találkoznak a jó angyalával és a rossz principiumával, amelynek megszemélyesítője: a zsidó.

Miért fáj egy ilyen incidens az orthodox zsidó embernek, mégha gyermekét nem is járattja gimnáziumba? Hisz a zsidó fiúk ilyen mértékben üdvösnek kellene tekinteni, hogy hadd érezzék ők is azt, amiről különben elfelejtkeznek: *góleszban vagyunk?* Minket azonban ebben az egész ügyben az *erkölcsi lovagialanság* ténye szomorít el. Minket a Tóra

arra tanított: „az idegent ne sa nyargasd és ne kinozd, ti ismeritek az idegen lelkületét, mert ti is idegenek voltatok Egyiptom országában”. A Tóra ezzel a védtelenekkel szemben való erőszakoskodást akarja megbélyegezni. S valóban, milyen lelkület kell ahhoz, hogy az ember teljes fegyverzettel hadakozzék azzal, aki védtelen? Ez nem sokban különbözik a római cirkszok ama látványosságától, amidőn vadállatot uszítottak védtelen emberekre. Hát nem voltak talmudi bölcsseink telítve finomlelkűséggel, amidőn *eltöltötték a stadionokat és cirkszokat?* Védtelen a növendék a tanárjával, a zsidó gyermek duplán az s így tehát a tanárnak egy kis zsidó értelemben vett erkölcsi lovagiaságot kellene érvényre juttatnia az iskolában. Nagyon óhajtanó, hogy a tanügyi kongresszus légköre ilyen értelemben hasson nevelőleg a résztvevőkre, hogy a szegedi eset meg ne ismétlődhesse már csak azért sem, mert a tanár ur arra fog gondolni: könnyű ott hadakozni, ahol nem lehet visszaütni. Reméljük, hogy akkor nem fog elhangzani az a panasz, hogy sok hivatalnok gyakran a falusi védtelen zsidóval szemben mutatja meg a hatalmát. Mindenki tudja, hogy a hivatalnoki apparátus fegyelmet és függelmet követel. De miért szaporodnak a biciklista-típusok, akik felfelé hajlonganak, de lefelé tipornak? Mindennek az oka, hogy ezt a politikát már az iskolában üzik egyes tanárok és azután terjed az egész vonalon. Hogy e tekintetben a tanügyi kongresszus nemesítő munkát végezzen, ez minden zsidónak jámbor óhaja.

Szembaj és elvakultság Hajdumegyében

A »Zsidó Ujság« egyik februári számában írta már meg Ullmann Salamon, jeles debreceni munkatársunk tollából, hogy a hajdumegyeyei alispán a megye egyes helységeiben elterjedt trachoma betegség következtében életbe léptetett bizonyos zsidóellenes színezetű rendszabályokat. Most egy antiszemita délutáni lap rémcséket költ arról, hogy Hajdunánáson »a trachoma járványt kizáróan a zsidók, a bócher és chéderiskolák növendékei terjesztik.«

Természetesen nagyon szomorú volna a magyar közigazgatás, ha Hadházi, Nánási, Kaba Lakóit nem tudná a szempontból ellenőrizni.

Azonban a főszűly ugylátszik a következőkön van:

»Az alispán a kapott jelentés alapján ismét szigorú intézkedéseket léptetett életbe, mikre nagy szükség van, nemcsak a trachoma járvány megakadályozása miatt, hanem azért is, mert a bócherék között igen sok külföldi zsidó van, akik a nyilvántartás elől kibújva a bócheroktatás után tovább is Magyarországon marad-

nak«. Ez az, kérem szépen. Most már helyben vagyunk. Lehet, hogy Hajdumegye egy-egy jesivójában van 1-2 bócher Nagyváradról, Szatmárról. E külföldi verebék ellen kell felvonultatni a közigazgatási apparátus »agyuit! Az antiszemita lap olvasói pedig, a jó ég tudja micsoda szörnyetegeket látnak a bócherekben. Pedig a bócherék keresztény szemmel nézve, legrosszabb esetben teológusok. De míg a kispapok, teológusok stallumok eléréséért tanu'nak, a bócherék a tiszta önzetlenségből élnek tanulmányaiknak, hogy családalapítás után a legszerényebb egzisztencia keretébe belevigyék a szellemi és vallási élet atmoszféráját. Egy keresztény vallásos lappal igazán csak tisztelettel kellene beszélni a bócherokról. De sajnos »keresztény« és »vallásos« két különféle fogalom lett a kurzus uralma óta.

Csak így magyarázható, hogy valahányszor szembe van Hajdumegyében, az elvakultaknak mindig szemet szurnak a szegény jesivai növendékek.

A Mikéfe és a szombat

E sorokkal adalékot akarok szolgáltatni a szombattartó alkalmazottak helyzetéhez, valamint ahhoz, mi mindent értenek nálunk »izr.« felekezeti intézmény alatt:

Hirdetés útján kerültem a »Magyar Izraelita Kézmű- és Földművelő Egyesület« (Mikéfe) kertészképző telepére, mint próbaidős könyvelő. Kijelentettem, hogy a szombatot meg akarom tartani és e nélkül nem vállalom az állást. De már az első héten láttam, hová jutottam. Állandó kellemetlenkedő nógatásokban volt részem, hogy menjek be az irodába dolgozni és csupán a sürgős levelezést elintézni. Ennek a felszólításnak természetesen nem engedtem, és ezért tarthatatlanná vált a helyzetem. Megjegyzem, hogy az irodában a szünnap — vasárnapon lesz megtartva. Az viszont a telep-igazgató lelkületére jellemző, hogy a büntetés egy neme, hogy szombaton kell az illető fiúnak plusz munkát végezni. A szabad-

örög zsidó beteg lett és alig volt meg a mindennapi kenyerük.

A hatalmas káni palotában most minden csendes, kihalt és az ápolókész csak az elhunytak emlékének tartja jókarban az elárvult palotát. A keleti oldalán bokrok és növények által elrejtve egy aranyozott ablaku terem van, Dwelet kán sírjával. A sírbolt fekete márványából feltűnően öltik szembe a rikító fehér tábla, melyen arany betűkkel írt arab írás jelzi a sírboltban elhantolt kán rettenetes halálát.

A kán halálának történetét a következőképen mesélik:

Dwelet kán furcsa, szenvedélyes és hirtelen haragu fiatalember volt. Háremébe lábát soha nem tette. Kíneseit pillantásra sem méltatta, oly egyszerűen öltözködött, mint egy egyszerű harcos és asztala a legszegényebb emberéhez hasonló volt. A kán gyakran állítottatott a nép közé vegyült, de megesküdött, hogy soha senkit meg nem büntet, ha ilyen esetben szabálytalanság jut tudomására.

Élt itt akkoriban egy szegény Izsák nevezetű zsidó, gyönyörű szépségű leányával, Mirjammal. Az

árán megvásárolni. Ezek után leányomat már nem láthatod, házunkba nem léphetsz. Az Ur fizesse meg jóságodat, de hagyd el kunyhómat és jötteteidet vidd el más szenvedőknek».

Hóféherre csak Wesilla mos

Az idegen e szavak hallatára elsápadt a haragtól. — »Mit« kiáltotta — »te zsidó kutya, az uradat tiltod el a házadtól? Tudd meg én a kán vagyok és tudok büntetni is!«

Mint a villámcsapás érte volna az öregget; a hirtelen ijedségtől összeesett, feje hátracsuklott, meghalt...

A kán sietve eltávozott. Mirjam mély fájdalomtól áthatva állott a halotti ágynál. Hallotta az idegen utolsó szavait, tudta, hogy a kán kezében van élete és sorsa. Hogy milyen érzelmekkel van iránta, azt égő szemeiből a kán már régen kiolvasta. Végtelenül gyengének érezte magát a Mindenható sorscsapásaival szemben. Alig tartotta magát a félelmetől és tagjai reszkettek, mint a láztól.

Ekkor pillantása vetődött egy héber mondásra, amely atyja fehélye felett a falra volt írva: »Hásem hü hoelójkim — az Örökkévaló, ő az Isten«. Ezt az ájtatos öreg írta fel oda, hova este utolsó és reggel első pillantása esett. Mirjam kétségbeesésében visszaemlékezett, hogy nehéz megpróbáltatások idején Atyja mindig ezen szavakat mormolta és mint a béke üdvözlése erősítette meg lelkét. Az Örökkévaló Isten erőt adott neki.

Mirjam elhatározta, hogy elvándorol egy északi városba, ahol atyjának egy testvére él. Tudta, hogy milyen veszedelmeken kell átmennie, de bizott az Urban.

Midőn a halottas menet a sziklák között ment, álarcosok ólalkodtak körülötte és lesben álló emberek pillantott meg a kunyhó körül, úgyhogy az aggodalom mindinkább megtöltötte szívét; de leke megacélosodott a Legmagasabb iránti bizalomban és alig szállott le az alkony, midőn sötét ruhába burkolva egy hátsó ajtón keresztül egy sziklaon haladt a sivatag

naposok szombat reggel mehetnek be villanyoson a városba. Minden nap ima is van. A növendékek hiányos öltözetben, tefilin nélkül végzik az ájtatosságot. Nem akarok ezutal arra kitérni, hogy a telep-igazgató egyéni vallási élete milyen hatással van a növendékekre, csak megállapítom, hogy mint zsidó intézményben

nem szabadna szombaton irodai órát tartani.

Nem kellene túrni továbbá, sok, a hitéhez ragaszkodó embert mélyen bántó visszasságot, amely a zsidóság számára értéktelenné teszi a Mikéfet, azt az intézményt, melynek oly gyönyörű célja van: árvákat produktív pályára nevelni. De

szombat és tefilin nélkül ez az intézmény nem érdemli meg az »izr.« jelzést.

A felhozott esetből is látható ezek után, milyen fontos volna a szombattartók országos szövetkezése. Mert ha ez a szövetség megalakulna és működne, ak-

kor erkölcsi hatása talán a felekezeti intézményekig is hatolna és megtarthatnák a szombatot azok, akik felekezeti irodában vannak alkalmazva.

Értesítjük

t. vevőinket, hogy

kiváló minőségű tartós kolbászt és tartós rábert

készítünk, melyek úgy nyersen, mint felmelegítve élvezhetők. A tartós kolbász teljesen

szalámi módra készül

és mint jóminőségű szalámi is élvezhető. — Szállítása teljesen költségmentes, franco francó.

Skrek Lipót

orth. כשר szalámigyára

Budapest, Dob-utca 27.

Fiókküzet: **Király-utca 7. sz.**

Az orth. כשר konzervek vidéki szétküldése.

Virág Gyula szigoruan orthodox fiuinternátus Budapest, VI., Ó-ufca 42. Az összes középiskolák és a Zeneakadémia közelében. A legjobb referenciák. Heilig.

Virág Gyula

szigoruan orthodox fiuinternátus Budapest, VI., Ó-ufca 42.

Az összes középiskolák és a Zeneakadémia közelében. A legjobb referenciák.

Sárgarézbutor

sodronybetétek, vendégágyak legolcsóbban vasbutor, gyárunkban

Elberth és Balázs

Budapest, Hernád-u. 41. Fiókküzetünk **Ráday-u. 8.** Javításokat vállalunk. — Hitközségi tisztviselőknek 10 százalékos engedmény.

Makón

kütnő orth. kóser házikoszt kapható

Özv. Feinné- nál, **Eötvös uca 20.,** átellenben az orth. templommal.

A tatár kán és a hős Mirjam

— Tárca —

Háberből: Amsel Hunó. Budapest.

Baktschi-Saraj tipikus oroszországi városka a Krím félszigetén, nem messze a Fekete tengertől, végülén siva agok közelében. Hajdanában a tatár kánok (fejedelemek) rezidenciája volt, ahol a 400 év előtt Abdul Sahab kán által emelt, sűrű kertekkel övezett, nagyszerű káni palota ma is leköti a városba vetődő idegen figyelmét. A város lakói tu nyomor részben mohamedánok, akiknek 33 mecszetjük van; közülök kienc minarettel (világító toronnya) rendelkezik, amelyek karzatairól a muezzin (mához hívó) ötször napjában szólítja ájtatosságra Jismoel ivadékait. Laknak itt zsidók is, két zsinagógájuk van. Említésre méltó még, hogy e városban és környékén van a kimulófélben levő kariták (a talmudikus tradíciót negligáló zsidó szakta) egyik főfészke.

הרב הנאון ראב"ד דק"ק סיקסא אינו!

— A szikszói főrabbi hirtelen elhunyt —

Ha volt valaha jogosultsága a próféta panaszzavainak, »vehé-
vészi hasemes baczhoró-
jím—lenyugtatam a napot délbén,
ugy joggal alkalmazhatjuk akkor,
amikor azt a hirt kapjuk, hogy a
szikszói főrabbi, R. Menachem
Mendel Schück nincs többé az élők
sorában. Még a mult héten vidá-
man, kedvesen beszélgett, tórai
megjegyzésekkel és bölcs tapasza-
latokkal fűszerezett társalgást foly-
tatott a budapesti orthodox Vá-
rosmajor szanatóriumban, ahol ko-
molynak nem látszó vesebajában
gyógykezelte magát és most
immár befejezte földi pályáját.

A megboldogult a 61. életév-
ben állott. Mint fiatal bócher Be-
rettyóujfaluban tanult a híres R.
Ajmrom gaonnál és az egész je-
siva dicsőítette a kis csengeri Men-
del nagy tudását és mély vallásos-
gát, valamint erkölcsi tulajdonsá-
gait leggyönyörűbbjét: szerénysé-
gét. Innen elment Pozsonyba és a
Sévet-Szojfer z. c. l. egyik ki-
váló tanítványa lett. Mútan nőül
vette Jungreis Sámuel biharnagy-
bajomi főrabbi leányát, rabbi és
hírszónok lett a nagyváradi »Mach-
ziké Hatajra» egyetnél, majd Sze-

pesváralján volt főrabbi és onnan
került Szikszóra, hol tisztelettel és
szeretettel övezve működött.

Elhunyt nagy rabbinikus csalá-
dot dönt gyászba. Megdicsőült apjá-
nak R. Jakovj Schick nádudvari fő-
rabbinak hat rabbi veje van: Prá-
ger Cevi poprádi, Weisz A. szilágy-
nagyfalusi, Jungreis Izrael nád-
udvari, Jungreis A. f. gyarm. Kell-
ner Salamon tenkei és Ehrenreich
J. dévai főrabbi. Az ónodi főrab-
bi fivérét vesztette benne. A két
fivér négy évvel ezelőtt adta ki
boldogult apjuk R. Jakovj Schick
magideszt és charifeszttar-
talmazó széferjét, »Jasres Jakovj«
cimmal. »Jasres Jakovj« az jelenti,
»gyökeret ver Jakovj« és valóban
R. Jakovj Schick erénye, tóratudása
és vallásossága gyökeret vert és
magyszerű gyümölcsöket termelt a
megboldogult működésében. A szé-
fert édesanyjuk; Perl emlékére
ezzel a névvel is ellátták: »Margó-
niszó tovo« (»Értékes gyöngy«) és
valóban a magyar zsidóélet egyik
értéke veszett el a szikszói főrab-
bi elhunytával.

Hadd álljon az ő élete befejezé-
sénél az általa kiadott széfer befe-
jező gondolata, amely a Beré-

siz utolsó szavaira vonatkozik.
»Jojszéfot betették koporsóba« ez-
zel végződik a Berésiz könyv ol-
vasása s utána a templomban azt
hangoztatjuk: »chazak, chazak!
legyünk erősek« Ezzel azt az esz-
mét fejezzük ki, hogy amidőn a
nagyok sirba dőlnek, ekkor mind-
annyiunknak erőseknek kell len-
nünk a vesztéség pótlására...

... R. Menachem Mendel Schück
halandó testét a sir ölébe helyezték,
legyünk erősek tóratanulásban,
vallásosságban, hogy szelleme,
erkölcsi értéke itt maradjon eleve-
nen ható erő gyanánt és áldás
alakjában.

Schück Manó főrabbi, aki a
szanatóriumból a mult hét csütör-
tökjén érkezett haza Szikszóra,
szombat délelőtt hirtelen elhunyt.
A megboldogult több mint 2 évti-
zedet át volt a szikszói hitközség
koronája, lelki vezetője. Temetése
hétfőn ment végbe, amelyen a vi-
dékrol odaözönlő hitörösökön
kívül részt vett az egész város kö-
zönsége, felekezeti különbség nél-
kül. Ott voltak az összes egyhá-

sze a nedves földön. Ebben a pil-
lanatban egy kéz kapta meg job-
ját és fölírta. Fölíradt... és Bak-
tschi-Saraj kánja állott előtte. A
barlang fátylakkal lőn megvilá-
gítva.

— Szerencsétlen leány kelj fel,
soha nem jutottál volna ki a si-
vatagból. Ha a ragadozók nem öl-
ték volna meg, éhen pusztultál
volna. Tehát kelj fel és kövess! —
De Mirjam nem tudott. Összeesett
és a kán intésére a tatárok egy he-
venyészett hordágyra fektették. A
csapat utnak indult. A kán a hordá-
gy mellett lovagolt és többször
szólt hozzá, de a leány nem vála-
szolt és fejét öltözetével elfődte. A
tatar kánok ősi palotájának egy
gyönyörű szobájába vittek és egy
párnáktól duzzadó diványra fektet-
ték. A nap már régen felvirradt és
Mirjam szeme soha nem látott
fényt és pompát pillantott meg.
Nehéz selyemfüggönyök függtek,
a földön perzsaszőnyegek és a fal-
lak arany díszítéseköl ragyogtak.
A nyitott ablakon ritka növények
illata áradt be, amelyek halkán sut-

tozták üdvözlésüket. Szökő-kutak
csillogtak a napfényben és hullá-
maikat márványmedencékbe ejtet-
ték; madarak soha nem hallott
énekése, csup avidám és boldogság.
A szegényes atyai kunyhó, a
borzasztó sivatag, a kán háremje,
—milyen változás! A haldokló atya,
a nyirkos barlang és az ifjúságban
tündöklő kán! — micsoda képek

Mialatt Mirjam gondolataiba el-
mélyed, harsonaivalgás közepete
felnyílnak az ajók és testőreitől kö-
rülve megjelenik a kán, díszes
uralkodói öltözetben. Mirjam fel-
emelkedett, a kán szeliden hozzá-
lépett és leültette. Ő maga állva
maradt és igen hosszasan szem-
lélte a leányt, aki féltéken tekin-
tett fel, a szép hatalmas ifju ural-
kodóhoz! Sójaj tört fel a leány
kebeléből.

— Megnyugodtál Mirjam? Kér-
de a kán. — Ki mindenét elveszíté,
nég szabadságát is, hogyan lehetne
nyugodt? Nem mutatta meg nek-
ed a menekülő vadként futó Mir-
jam az ő akaratát? Te azonban a

feleletet leszakítottad a kánról
és börtönbe dobtál!

— Ez tehát raboknak való hely?
Az öröm és kéj eme temploma nem
elég neked? Több fényt és pom-
pát kívánsz? Parancsolj és a föld
minden díszé a tiéd! Mindent nyujt-
hatok neked, kincset, szerető szívét.
Miért nem akarsz tehát az enyém
lenni? — kérde a kán.

— Uram, feleli Mirjam gondol-
kozás után, vallásom tiltja, hogy
izmaelitának legyek felesége.

— Alacsony néped ostobaságai-
nak hódolsz Mirjam? És én a kán
szenvedjem meg azt, amit boldog
apád összefecsegték?

— Nem akarlak haragítani Uram
feleli Mirjam. Fáj nekem, hogy
kívánságodat nem teljesíthetem.
Követeld életemet, — de a tiéd nem
lehetek. Tegnap halt meg atyám
és ma már lemondjak a vallásról,
amit ő csepegtetett lekembe?

— Mirjam, azt a választ követ-
heted, melyre szüleid tanítottak,
de akarlak, ha az éghez volnál

zak küldöttségei, városi, állami,
és megyei hivatalok vezetői.

Részvettek még Miskolc, Kassa,
Eger, Szepesváralja, Abaujszántó,
Putnok, H-Mád stb. hitközségek
kiküldöttjei.

A szokásos 7-szeri templomi ha-
kofó után került a gyászbeszé-
dekre a sor. Heszpedet tartot-
tak fiai, Schück Antal (Szikszó),
Schück Dávid nemesszalóki rabbi
és Schück Herman (Pápa); vejei

Briszk Ferenc (biharnagybajomi)
és Jungreis Lipót rabbik. Azután
a debreceni, miskolci, tornai, nád-
udvari, püspökladányi, és ózdi fő-
rabbiak méltatták szívhez szólóan.
Az idő előrehaladottságára való te-
kintettel a gyöngyösi, tiszapolgári,
diósgyőri, szerencsi, mezőkövesdi,
sajószentpéteri, mezőcsáti, tokaji,
ónodi, eldelényi, forrói rabbik elál-
nak a szótól. Válfon emlékezete
áldásá! — ה'תש"ח

te. Nem adhatnál valakit, aki kinyo-
mozná a tolvajt? Örülnek — felett
a vitaközö — ha ilyen rablók láto-
gatnának el hozzám. Látod — fe-
lelte rabbi Gamliel leánya — ilyen
az a rablás is amit I-tenünkre fogsz.
Elvette ugyan Ádám egy bordáját,
de mikor Ádám fölébredt, élete pár-
ját pillantotta meg!

Egy filozófus megkérdezte Rabbi
Gamlielt: »Miért tiltakozik a zsidók
I-tene a bálványimádók és miért
nem a bálványok ellen?« A rabbi
így felelt neki: »Volt egyszer egy
királynak egy haszontalan fia, aki
a kutyáját apjáról nevezte el. Vala-
hányszor a fiu esküdzött, így ki-
áltott föl: Esküszöm kutyámnak —
apámnak életére! Kire haragudjék a
király, a kutyára, vagy a fiára?«

Finom és szellemes annak a dia-
lógusnak a csattanója, amely Rabbi
Gamliel és egy kitért közt folyt le.
En tudom — szólt a kitért — hol-
lakik és mit tesz a ti I-tenetek! A
rabbi fölsohajtott és elmondta, hogy
aggódik távollevő fia sorsáért, majd
megkérdezte, nem tudja-e, hogyan
megy fia sora? Mit tudom én, hol
van a fiad? — kiáltott föl a vitat-
kozó, mire a rabbi így felelt neki:
Azt sem tudod, mi történik a földön
és azzal kérkedsz, hogy tudod, mi
megy végbe az égben? . . .

Hőfőhére csak Wesilla mos

Talmudikus anekdoták

Rabbi Jojszétól kérdezte egy po-
gány asszony, mivel foglalatokodik
I-tenetek amióta a világot megte-
remetete? — Összeházasítja az em-
bereteket — felelte nyugodtan a
rabbi. — Ó, ezt én is megtudom
tenni! — jegyezte meg tréfásan az
asszony, mire ezer rabszolgát és ezer
rabszolgánót hozatott elő és páron-
ként összehálogatta őket. Másnap
reggel, mikor az ilymódon összehá-
zasított rabszolgák felvonultak, ke-
serves látvány tárult a pogány asz-
zony elé. Az egyik rabszolga feje
be volt ütve, a másik éles kőrmök
nyomait viselte az arcán, a harmadik-

nak a keze volt kifecamodva és így
tovább, látszott, hogy a kényszerű
összeházasítás egyiknek sem volt
inyére. Az asszony keservesen fak-
adt ki: — Látom, igazad van rab-
bi, maradjon a házasság az ég
rendelése, ott jobban értik.

Egy gunyolódó pogány így szólt
Rabbi Gamlielhez: A ti I-tenetek
Ádámnak alvása közben egy bordá-
ját elrabolta. A patriarcha leánya
engedelmet kért, hogy a támadást ő
utasíthassa vissza. Gondold csak,
— szólt a pogányhoz — az északa
valaki ellopta ezüst selegünket és
egy arany kancsót hagyott ott helyet-

láncolva is! Lásd, urnő leszel it-
ten. Szabad, mint egy zsidó nő.
Mert, ha te mondd: a tiéd va-
gyok, akkor a világ végéig bi-
zok benned. De, ha ez meg nem
történik, szabadjára ereszttem a
zsarnokot és kényszeríteni foglak,
ha ezer kinzással is. Ez az én sza-
vam — este a feleletért jövök! —
Ezzel a kán eltávozott.

...Mig távol volt, Mirjamot a
félelem borzalmai töltötték el és
féláljultan hevert a szőnyegeken. Az
alkonyat lassan borítá fátyolát a
földre, minden csendes lett. És,
amint az éj elérkezett, kinyílt az
ajtó, a kán Mirjamhoz lépett. Kön-
nyű, egyszerű ruhában volt. A
ruhát aranyöv tartotta össze, me-
lyen drágakövekkel ékesített tör-
ragyogott.

— Meggondoltad a dolgot, Mir-
jam? — kérde a kán. — Akarsz
feleségem lenni, drága, gyönyörű
Mirjam? . . .

— Nem lehet! I-tenemre, nem
lehet! Közöttünk áll hitem, ifjusá-

gom, szüleim és az I-ten — zokogja
Mirjam.

— Megesküdtem, hogy az enyém
leszel és megis tartom eskümet, fe-
lelé a kán ingerülten.

Hozzáugrott, de a leány véde-
kezni próbálkozott.

— Örökkévaló ne hagyj el!
Atyám védj meg! Nyögte kétségbe-
esve és ereje elhagyta.

A kán diadalmasan szoritotta le
a nyugágyra, de Mirjam kirántotta
a tört a kán arany övéből. A kán
megérezte ezt, erős keze vissza
rántotta a tört Mirjam kezéből és
oda hajította a falhoz, hogy az
megállott benne. Ezen mozdulat
által a leány kiszabadult a kán ke-
zeiből és mielőtt az megragadhatta
volna, egy gyertyát fogott meg.

— »Ugy mind a ketten haljunk
meg!« kiáltotta és hihetetlen gyor-
sasággal meggyújtotta a szoba füg-
gönyeit.

Egy szempillantás alatt lángban
állott az egész szoba és a zsarat-
nok esőként hullott alá. A terem
megtelt füsttel.

— »Mirjam, elvagyunk veszve,
ordította rémülten a kán és az aj-
tóhoz ugrott. De a félelemtől resz-
ketett a keze és a parázs égette
az arcát, úgyhogy viszatámo-
lyodott. A falak, szőnyegek és a me-
nyezet lángban állottak.

— Megvagyok mentve — kiáltá
Mirjam és elsülyedt a tüztenger-
ben. . . .

Midőn a lángok már az ablakon
törték ki, rohantak elő a szolgák,
de késő volt. Rövid időn belül az
egész épület lángban állott.

Másnap huzták ki a romok alól
a kán megszzenesedett holttestét,
míg a zsidó leány porrá égett.

Ezen a helyen építették a kán-
nak a fekete sirbortot és a fehér
márványtábla hirdeti a kán szomo-
ru tragédiáját, minekünk zsidók-
nak pedig a hitében tántoríthatat-
lan zsidóleány heroszi hősiességét.

Péntek este az Andrássy-uton

Mult péntek este elmentem sétálni. Kiérek az Andrássy utra és figyelem a hömpölygő emberáradatot, néztem a kigyózó, ugráló, megvillanó villanyreklámokat és azon gondolkodok, hogy egészen természetes jelenség e környezetben az utóbbi időben megnyilvánuló vallástalanság. Nem mintha a fagyak külön-külön a legcsekélyebb hatással is volnának a valóságos érzületre, hanem mert ezek összessége egy állandóan kifelé irányuló figyelmet követel s a vallásos világnézet kialakulásához feltétlen szükséges egy bensőséges, szemlélődő természet. Ennek megismerését pedig eleve megsemmisítik a minden pillanatban számtalan számban felénk tóduló impressziók.

Mialatt gondolataimban elmerülve sétálok, mintha ott a sarkon elesett volna egy leány... egy sebesen robogó autó után nézek... a rendőr megállítja, felírja. Megyek tovább előre... kicsoda embertömeg! Ezek mind az alatt az idő alatt jöttek össze, míg én megfordultam, ott, ahol valakit elesni láttam... és hogy szaladnak minden oldalról arra felé. Oda megyek én is, Bizony semmit sem látni, oly sűrűn tolakodnak. Csak akkor válnak szét mikor rendőr jön. Aztán piroszszálós mentőautó. Megáll a pad előtt, ahova a leányt ültették; két orvos száll ki belőle. A tömeg feléjük fordul, utat nyit nekik. Én is előre tolakszom. A két orvos a leányhoz megy, egyik gyógyszer ad, neki és megvizsgálja. Elkészül, mond valamit latinul a másik orvosnak, majd a leánytól kérdez valamit, aki — zsargonul felel.

— Bevisszük a kórházba, mondja az orvos és segíteni akar a leánynak az autóból szállni.

— Hejnt iz sabsz — mondja erre válaszul a leány.

Az emberek értelmetlenül néznek, az orvos nem tudja mit jelent ez.

— Péntek este van doktor ur és

ez a leány zsidó vallású, azért nem akar autón utazni — világosítja fel valaki az orvost.

— Ja vagy úgy! de akkor legálább üljön egy kicsit itt a padon — szól az orvos és egy kis kabátot gönygyölget a leány feje alá. Ott marad mellette pár percig, megmondja, hogy vasárnap jön be a kórházba.

— »Gott zol inen alesz gitsz gében« — mondja halkán a leány.
— »Ich danke schön« — szól az orvos; tisztelegnek mindketten, beugranak a mentőautóba és tova robognak; a kíváncsiak serege is széjjel oszlik.

Kisasszony! Én Önt még úgy sem ismerem, mint ezek a mentők; mert azoknak hivatalos eljárásuk során valószínű, hogy megmondta a nevét, de én is tiszteleglek Ön előtt, mert megmutatta hogy a transzparensék és autók között sem kell elsorvadni a zsidó léleknek.

Fischl Jenő

Végig a Tóra 5 könyvén

Írta: HALÁSZ FÜLÖP

III.

S óh mily megrázóan hirdeti az égi bíró hatalmát, igazságosságát az, ha szörnyű büntetés sújtja a vétket. A Faraót ért csapások elrettentő példa és tanulság gyanánt szolgálhatnak mindazoknak, akik embertársaik életboldogulásának a romjain akarnak emlékoszlopot emelni dicsszomjuknak, hatalmi mámoruknak. Kik embertársaikban csak hágesókat akarnak látni, eszközöket önös céljaik elérésére. Mint a próféta is mondja: »Mert amikor a te ítéleteid vannak a földön, az igazságot megtanulják a föld lakosai. S mint Salamon is tanítja példabeszédeiben, (Cap. 16.): »Mindenedet cselekedett az Ur ő magáért; az i-tentelent is a büntetésnek napjára ő rendelte«.

Ezen gondolat lel kifejezést a Midras következő hasonlatában is.

— Egy király gyönyörű kertet csináltatott magának. De a kertbe oly fákat is ültettek, melyek nem hoznak gyümölcsöt. Kérdik ekkor szolgálói: Oh, király mi hasznod lesz ezen fákból, hiszen ezek úgy sem hoznak gyümölcsöt? — Felel a király: Ép oly szükségese-

nekem e fák, mint a gyümölcs termők. Mert különben honnan venném a fürdőviz melegítésére és mészégetésre szükséges fát?...

Igen! Erre alkalmas a gonoszokon, az i-tenteleneken, egy Faraón, egy Amólékon, egy Hámánon megnyilatkozó i-tentélet, hogy az őket sújtott i-teni büntetésből merithető tanulság megtisztítson bennünket a bűnök szennytől, kiégesen minden nemtelen salakot lényünkben.

Az i-tenfélők a gyümölcstermő fákhöz hasonlítanak. Az ilyen fákat nem egykönnyen vágatják ki. Hisz minél tovább élnek és virulnak, annál több hasznót huzunk belőlük. Izletes gyümölcsöt köszönhetünk nekik. Így a jámbor is minél tovább él, annál több áldás fadkad számunkra az ő életéből. Ennek okáért hasonlítja Dávid királyunk mindjárt a Tehilim elején a jámbor i-tenfélő embert a patlak mentén viruló fához: »Boldog ember az, ki a hitetleneknek tanácsán nem jár, hanem az Ur törvényében vagy az ő gyönyörűsége, mert olyan, mint a folyóvizek mentén plántáltatott termő fa, mely az ő gyümölcsét megadja idejekorán. De nem így az i-tentelenek. Hanem lesznek, mint a polyva, melyet a szél ide s tova hán-

„MISKOLCZ“

A Zsidó Ujság a multkor ilyen cím alatt közölt cikkében foglalkoztunk a miskolci orth. hitközség kebelében előfordult anomáliákkal. Hangsúlyoztuk, hogy nem megyünk bele a dolog érdemébe, mivel e tekintetben — mint hitközségek belügyeiben — teljesen imkompetenseknek érezzük magunkat és pártokon fölül állva, semleges állásfoglalásunkat lehetőleg a szejog lachochmo stikó — a nem pertraktálás alapelveinek szem előtt tartásával óhajtjuk dokumentálni. Jóllehet, a sajtó feladata az igazságot kideríteni és amellett sikraszállni, de mivel vallási kérdéssről lévén szó, az igazság kiderítésére kizárólag rabbinikus döntést tartunk illetékesnek és nézetünk szerint rabbitekintélyeink véleményét el kell fogadni minden vallásos zsidónak. Minden, a hitű zsidóság érdekeit szem előtt tartó hittestvérünk kell, hogy belássa, miszerint az orthodox szervzet fönntartása vagy módosítása nem csupán adminisztratív kérdés. Ha olyan mind egy lenne, milyen lobogó alatt hagyományokhoz, „orthodox“ vagy „statusquo“ esetleg „neológ“ jelleg alatt, akkor például a hirneves Maharam Schick-nek z. c. l. nem is kellett volna megírni az ő hires responzumát a statusquókról, amelyben kijelenti róluk, hogy úgy jártak el, mint a Debóra-énekben (Sirasz Devajró) említett Merojz

városa, amelyet a próféta megátkozott, mert nem jött segítségére az I-tenért küzdő törzseknek — amiképen átkot érdemelnek, akik nem állnak a létükért küzdő orthodox-szervezet pártjára.

Amidőn ezt megállapítjuk, ismétljük — mint vallási ügyekben illetéktelenek — nem foglalunk állást, csupán a Tóra és a belőle folyó törvények és szokások mellett.

Ezt azért emeljük ki, mert ebben az ügyben hosszabb levelet kaptunk Rosenthal Jenő urtól, Miskolcra. Levele ki-fejti, hogy nincs hivatalos tisztsége, nem is vállal, hanem kijelenti, hogy a szefard hitközség részén van az igazság. A miskolci hitközség 3000 családból áll és ebből körülbelül 150 család alkotja a szefard hitközséget, amely már évek óta autonómiaira törekszik, ill. teljesen ki akar válni az orth. anyahitközség kebeléből. A szefard hitközség tagjai jelenleg tartoznak kultuszadót és gabellát fizetni a nagy hitközségnek és fizetik a saját hitközségükét is. Jóllehet — mondja a levelelő — az anyahitközség hozzájárul a szefard intézmények fenntartásához, mégis elkerülhetetlen a különválás. Mint eklatáns sérelmet említi fel az elmúlt peszach előtti macesz-sütési ügyet, amikor — az eddigi gyakorlattal szemben — kénytelenek voltak a hitközségnek kimchó depiszchó-pótlékot fizetni. A szefard-hitközség indítatva érzi magát külön rituális fürdő építésére is, amire azonban a jelenlegi helyzetben képtelen. A teljes különválást elmaradhatatlannak jelzi, még annak árán is, ha kénytelenek lennének neológ hitközséggé alakulni. Rosenthal ur végül arra hivatkozik, hogy a hunfalvi cadik z. c. l. a külön autonómiaira vonatkozólag nekik adott igazat. (De semmi esetre sem arra, hogy a neológ szervezetbe léphessenek. — Szerk.)

Közreadtuk röviden a levél tartalmát, a soraiban megnyilatkozó őszinte meggyőződés kedvéért. Ismételten hangsúlyozzuk: nem foglalunk állást sem jobbra, sem balra. Nem is reánk tartozik a levél összes adatai helyességének megállapítása. De a levél tartalma is amellet bizonyít, hogy itt nem cikkek, hanem a din tajró, a

rabbinikus bíróság hivatatott dönteni.

Mindenesetre, a béke mielőbbi helyreállítása kedvéért hő óhajunk, hogy e döntés meghozatala most már ne szenvedjen további halasztást. Addig azonban „hamamin laj jóchis — az igazhitű ne siessen“ egyoldalú és előítéletes kijelentésekkel.

Balatonboglár

balatonparti „Három a kislány“ villában szigoruan

כשר PENSIO כשר

május elsején megnyílt.

Elsőrendű konyha, méltányos árak. — Előszében 20 százalékos engedmény. — Értekezni a tulajdonosnál is: Bácskai, V., Arany János-u. 33. szám. — Telefon: Teréz 259-92.

SCHÜCK

orthodox fiuinternátus

Budapest, VII., Kertész ucca 32.

Bentlakó diákoknak. Szeretetteljes gondosság.

Orth. כשר tortalapok. Nápolyi és csokoládé különlegességek. Desszertek

WEISZ MÓR, keksz-, kétszersült és teasütemények gyára
Budapest, VII., Dob-utca 22. Telefon: J. 423-65.

SIRKÖVEK

a legolcsóbb árban kaphatók

מצבות

Adler J. SIRKÓRAKTÁRÁBAN

BUDAPEST, KÁROLY-KÖRUT 7. SZAM.

Szombat és ünnepnap zárva.

A nyugati falnál . . .

...Tamúz hó tizenhetedikén Jeruzsálemben... És egyszerre benn vagyok a ghettó kelős közepén.

Egyre több hitsorsos jön, magas természetű férfiak, hosszú, fekete kabátban, lényeg zsidók, akik Jeruzsálem megszentelt földjén akarják életük hátralévő részét leélni. ... Utánuk megyek. Folytatják utjukat, hirtelen megállnak rajongó szavak közepette, kezükkel gesztikulálnak, aztán ismét tovább mennek. Most más, az oldalutcaiból kiáramló zsidók csatlakoznak hozzánk. Néhányan eltűnnek az út mentén fekvő zsinagógában. A tömeg, amely tovább siet, héber és zsargon nyelven beszélget egymással. S már ott vagyok a célnál, de magam sem tudom, hogy kerültem oda. Az egyik utcából a másik utcába sodort a hullámzó tömeg, mig végre ott vagyok a nagy falnál. ...

A zsidó sirmak fala. Salamon templomának magas fala tövében, amely fölött pompás szoborként mered a magasba az Omár-mecsét, sir és imádkozik már két évezred a zsidó. Ez a zsidóság főpillére. Az naptól fogva, hogy Titusz Jeruzsálemet lerombolta, itt sirnak és panaszkodnak a zsidók még mindig alatt. O, te csodás zsidó nép, te voltál az egyetlen, amelyet a hatalmas Róma nem tudott leigázni... Róma eltűnt és a zsidók még mindig élnek, ők az örök halhatatlanság.

Két évezred óta Sívó oszor betamiztól Tisó-beovg naponként csöndes, alázatos emberek, sápadt asszonyok sirnak és panaszkodnak a hatalmas terméskockák előtt, amelyeket Salamon király a zsidóság emlékoszlopaként emeltet. Könnyben és gyászban feloldódyva sir és jajgat az embertömeg az ősi néma kövek előtt. Zsidó nők puha keze cirogatja az öreg bemozosodott kőköveket; láttam, amikor egy fiatal lány odahajította sápadt, sirástól forró arcocskáját a hideg falra, mintha vánkös volna. Nem akarok a szememnek hinni: hogy sirhat egy ilyen fiatal elragadó teremtés egy holt fal előtt? Milyen fájdalom győri? Siratja a templomot, amelyet kétezer évvel ezelőtt földultak? Sirj, zokogj te kisiny kiválasztott nép, de reményedet fel ne add...

Egy keskeny, gondosan őrzött kapun át megyek a szent falon és egy ötszáz méter hosszú, háromszáz méter széles térre érkezem, mely Heródes nagyszerű templomának öreg köveivel van kiköveztve. Nagy széles sátság, ahol a kövek között a százsorszép és a tavasz sok ezer szép hirtőke ütögeti föl fejcskét. Továbbmegyek az oszlop és falmaradványok mellett és egy hatalmas medencéhez érkezem, amelyet évszázados ciprusok szegélyeznek. A tér közepén egy terrazon, mint néma királynő nyulik fel a karcsu

A kávéházi éttermek idejében

— Fekete kávé, tea, tojás —

Bár Budapest kimondott kávéházi város és üzleti ügyeiből kifolyólag számos ortodox hitfelünk is kávéházi vendég (de ugyanaz a helyzet a nagyobb vidéki városokban) így tehát fennáll bőlseink ama jelentése, hogy nem szabad a közösségre meg nem tartható tilalmat róni — megis kénytelen vagyok rámutatni arra a körülményre, hogy revízió alá kell venni azt az általános tévhitet, hogy kávé lehet kávéházban aggodalom nélkül fogyasztani. Ez a revízió székése fennáll különösen a mai időben, amikor minden kávéház egyszerű vendéglő is és így mi kétség afelől, hogy a kávészész és a teás kannát együtt mossák a tréfó ételmaradékos edényekkel.

A kérdésnek a halachikus irodalomban már története van. Kétszáz év előtt vetette fel az akkori kismartoni gaon, R. Meir Eisensztadt ismert rezponzum-művében (Ponim Me'ojisz 62). A kérdés tárgyalásánál megjegyzi, hogy a régi deciziók nem foglalkozhattak a dologgal, mert csak az ő idejében kezdett elterjedni a kávéfogyasztás. Törökországból (Togarmo) kiindulva. Mivelhogy ő azon a nézetben volt, hogy a kávészemek feloldódnak a vízben, eltilotta a nem rituális főzés útján létrejött kávé vagy teát. A »Peri Chódos«

Omár-mecsét, egy márványcsoda, amely fölött a kék éterben óriási arany félhold leng. A mecsét árnyékában egy fehér márványpadra telepedem le s álmodozom, majd ismét folytatom utamat a sirmak fala irányában.

Még mindig ott imádkoznak a hívők, al naharojisz bővel som josavnü...

A zsidók, a benszülöttek, mint a megtört roskatag, öreg zsidók, akik idejöttek Oroszországból, Galiciából, Lengyelországból, a Balkánról, életük alkonyán, itt Cion falai között imádkoznak, könyörögnek, zokognak Izraelért.

Mennyi könny hullott el itt a szent kövek között kétezer év óta!

N.

Wesilla mosás a legtakarókosabb

(114 § 6.) helyreigazítja a tévedést, megállapítja, hogy csupán az aroma, a zamat megy át a vízbe és megengedi a fogyasztást.

Hogy azonban ez az engedély visszafelé adott okot, mutatja egy félszázaddal később felvetett eset, amelyet a világhírű prágai gaon Nojda Bijejudó (I. 36.) művében olvasunk. V.I ki megkérdezte tőle, helyes eljárás-e az, hogy a prágai zsidók (150 év előtti) a kávéházban a nem-zsidó tulajdonos csészéiből isznak. A gaon ezt határozottan eltilta (csupán azért, mert ugyanabból a csészéből isznak 24 órán belül nem-kóser tejet ill. tejeskávé-t) és azt mondja: »akik ezt teszik, lehetnek bár talmu tudósok, de nem vallásosak.« »El kellene tiltani az egész abuzust, de a közönség zöme mindig felhossa a vallásosságban könnyű felfogásuak példáját.« Ezt mond-

Kitűnő minőségű

Hutter

szarvas szappan

kapható minden fűszer- és festékeskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangyár és Olajipar r. t.** Budapest, VII., Erzsébet körút 6. — Telefon: J. 461—92 93, 94, 408—92

Mielőtt nyaralni megy

ondoláltassa haját tartósan, mert az hónapokig eltart garantiá vá. **KRÁNITZ A. hölgyfodrász** Budapest, Párisi-u. 5. (Főpostával szemben. — Telefon: T. 122-58.

ja a prágai gaon, ami jellemző az akkori időkre.

Megemlítem ebből az alkalomból a »Bész Lechem Jehüdó« mű megállapítását (114 sz.), hogy aki valamelyes szerepet játszik a zsidó életben, ahhoz méltatlan eljárás kávé fogyasztani a kávéházban. Ugyanezt hangsúlyozza a Sevilé Dóvid (Jojre Déo 113 sz.)

A főtt tojás élvezete a »bisül a kűm« szempontjából is tilos (Jojre Déo 113). És hogy ebből a szempontból a kávéházak egy elbírlás alá esnek, akár zsidó, akár nem-zsidó a tulajdonosuk, erre vonatkozóan már döntött a Cha-

szam Szójfer (Chojsen Mispot 195 sz.).

A helyzet most — ismételjük — sokkal kedvezőtlenebb, mint például 150 év előtt Prágában, mert ami ott csupán aggályos volt az edényeknek nem-kóser tejhez való használata miatt, az

ma, amikor a kávéház egyszermind tréfó vendéglő, kétségkívül tilos.

Ezért nem ártana, ha az illetékes rabbik figyelmeztetnék a kávéházi látogatókat a súlyos vallási tilalomra és felhívnák őket arra, hogy csak hideg italokat fogyasszanak.

Welcz Izrael, pesti rabbi.

Egy vidéki zsidó életküzdelmeiből

Wesilla mosás a legideálisabb

Akíról itt szó van, azt mi személyesen ismerjük, mint derék, dolgozó, szorgalmas, ortodox zsidót. Dévaványáról került Kisujszállásra, nem-orthodox hitközségbe, de ortodox tradícióit nem hagyta abba és nem az ottani sechitót használja. Hogy mit jelent mai időben, a mai adóviszonyok mellett zsidó kereskedőnek lenni, ezt az ő példáján mutatja be egy estiben Lévai Jenő újságíró.

Rottmann Lipót előbb szilágykrasznai, majd dévaványai s végül 10 év óta kisujszállási lakós. Az ország legismertebb és legképzettebb baromfi és tojás-exportőre. Tíz gyermeke van. A háboru alatt katoná. Hadnagy fiát nem ismeri fel az öreg népfőlkelő és fesszesen szalutál előtte. Egyetlen derús emléke 1914 óta...

Mert van mire emlékeznie. A Károlyi-forradalom alatt kifosztották. Budapestre menekült. Hat hónapig itt élt. Elfogy a pénze. Eladja dévaványai házat.

Kisujszállásra költözik. Ott kifosztják a kommunista terroristák, megakarják ölni, de jönnek a románok, akik kiszabadítják. Később ők is kirabolják. Kitakarodnak. Utánuk felelőtlen elemek tojásait elrekvirálják. Csendőnök, katonák. Házkutatások. Szolnokra a katonai fogdába kerül. Borzalmas jeleneteket lát. Neki nem lesz baja: — I-teni csoda — vallja.

Két leánya 30—30 botot kap ezalatt otthon. Miért? Ki tudta akkor, ki kutathatja ma?

Ennek is vége. Élni kell a 12 emberes családnak. Új harc a létért. Nincs letelepedési engedélye Kisujszállásra. A letelepedési díjat kérik. A törvényes szabályrendelet szerint 200 korona a legnagyobb összeg. Tőle 10 ezer koronát kérnek. A közigazgatási bíróság előtt dől el végül a harc. A hivatalos jelentés szerint 12 pazar berendezésű szobája van.

A valóságban 12 embernek 3 szegényes polgári szoba. Főlegmelk közben a szabályrendeletben előírt összeget, de a közigazgatási bíróság páratlan és bölcs. Dönt: fizet Rottmann Lipót 200 koronát.

De nem jó ujjat huzni a hatalmasok l. Iparengedély miatt megszekirozza a város. A debreceni kereskedelmi és iparkamara véleménye alapján visszakapja.

Közben — évek mulnak, — elfogyott a tőke. Bizományos lesz. Jutalékra dolgozik. A forgalmiadót természetesen csak a jutalék után rója le.

Forgalmiadóellenőr jelentkezik. — Ön adócsaló! Kevés a lerótt 290.000 korona. Még 23 millió forgalmi adóval károsította meg a kincstárt.

Feljelentés. Tízszerez bírság. Felebezés újra a közigazgatási bírósághoz... De közbelép az adóhivatal is:

— Te adócsaló! Nem hiszünk vallomásodnak. Becslünk. Az 1924. évi adód alapja lesz 15.000 aranykorona évi jövedelem. Hogy nincs ennyi összesen vagyondoban? Mi ezt jobban tudjuk.

És ömlenek az árverési hirdet-

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-, csemege- és élelmiszerüzletben kapható.

Hutter József szappangyár Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.

Telefon: J. 461—92, 93, 94. J. 408—92

mények. Özönével. Fízetget, amit bir. Szinte az egész jövedelme erre megy el. Kétségbeesett módon próbál segíteni magán. Minden balul üt ki, végül beüt a nagy csapás. Elszállítják a lefoglalt lovakat, kocsikat, ketrecekét, butorokat. Árverés.

... Amit lehet, szegény tisztviselői jövedelméből az árverésen a veje visszavásárol. Ujból lefoglalják és végül elárverezték a házat is feje felől.

Az újságíró csak az adózó polgár összeomlását regisztrálja. Minket azonban megrendít, hogy miképpen van megnehezítve az, amiért a válásos zsidó könyörög az Egek urához: parnoszó, azaz nem gazdagság, nem is jólét, csak tisztesség megélhetés. És azért mondják bölcsseink: nehezebb a parnoszoért való harc a Vöröstenger kettészélésénél. Mert akkoriban a tenger elnyelte a rosszindulatukat, de a mai polgár életküzdelmében ő belemerülhet az adósságok vagy könnyék veres tengerbe, de ellenségei vigan megmaradnak.

LLOYD TRIESTINO

Palesztinába

és

Egyiptomba

hetenkinti expresszjáratok

„Helouan“ és „Vienna“ luxusgőzöskkel
Triesztből Kairóba 3 nap,
Jaffába 4 nap alatt.

Részletes felvilágosítással szogál a társaság budapesti irodája: VII., Thököly-ut 2. és IV., Váci utca 27/29

HIREK

Sabosz Pinchosz, Tamúz 19.
Sabosz kezdete (Bpest): 7 óra 30 p
„ kimenetele „ 8 „ 25 „

— **A gabella-illeték szedése árdragítás?** Mint Kolozsvárról írják, még januárban történt, hogy az ottani hitközség egyik mézszársékében megjelent egy rendőr és a mézáróst felelősségre vonta, hogy miért adja a marhahus a város ármegeállító bizottságának hivatalos jegyzése szerint nem kerülhet 30 leinél többre. A mézáros erre megmagyarázta a rendőröknek, hogy a hus kilóját valóban nem méri 30 leinél drágábban, de a hitközség törvényes jogainál fogva a kóser husra kilónként 8 lei hitközségi adót, ugynevezett gabellát rótt ki, 2 leit pedig felügyeleti illetékként. Ezek a díjak teljesen legálisak, érvényben voltak ösidők óta, úgyhogy ebben az esetben árdragításról nem is lehet szó. Most került törvényszék elé az ügy. A törvényszék a mézáróst pénzbüntetésre ítélte és fenntartotta az árdragítás vétségét. A védő fel-lebbezett azzal, hogy a hitközségek gabellaszedési joga az alkotmányban gyökeredzik és így az ítélet alkotmányellenes.

— **A belzi rebbe unokája nőül.** Az elhunyt belzi cadik fiának, R. Pinchosz Tversky rabbinak fia R. Jochonon mult csütörtökön nőül vette az elhunyt sziget-i rebbe leányát. Ez alkalmából a lengyel, román, csch-szlovák hatóságok utlevél nélkül engedélyezték beutazást. Sok ezer ember gyűlt össze a két nagy rabbicalád örömnapján.

— **A zsidó csak türelmes legyen mindig.** Amerikában a kivándorolt román zsidóknak igen tekintélyes egyesületük van. Érthető tehát, hogy a román kormány súlyt helyez ennek az egyesületnek rokonszenvére, hisz amerikai kölcsön nélkül nem igen lesz szanálnató Románia. Most, hogy az amerikai egyesület alelnöke

Fisher Bukarestben időzik, Duca belügyminiszter deklarációt adott át neki, amelyben hangsúlyozza, hogy a román kormány a jogegyenlőség alapján áll és a zsidók helyzete napról-napra javul. A zsidóságban legyen türelem és bizalom, mondja a miniszter. Türelem azért, mert Ujrománia problémái nem oldhatók meg egyik napról a másikra. Bizalom azért, mert a kormány jóindulata nem vonható kétségbe, miután tagjai egy magasabb állameszme és az emberi jog alapján állanak. — Természetesen óhajtható, hogy a kormány szava ne legyen csupán üres frázis. Más országokban is halljuk, hogy a zsidóság legyen türelmes. De viszont azt nem értjük, hogy miért nincsenek türelemmel a hatalmon levők, vagy a hatalomra felkapaszkodottak, ha a zsidóság jogainak elkobzásáról van szó.

— **A váci orth. hitközség vasárnapi közgyűlésén** Löwy Dávidot választotta elnökül. Az agilis új elnök működése elé bizalommal tekintenek a váciak, ahol sok halaszthatatlan teendő vár megoldásra. Üdvözlése alkalmából az elnök ki is jelentette, hogy programjába veszi sorban a m i k v e, Tal-

mudtóra, népiskola és a templom építését. — A nemes program kivételéhez kívánjuk az elnöknek a hitközségi tagok jóindulatu támogatását és áldozatkészségét.

— **Nem volt érdemes kitérnie . . .** Németország egy tartományában, Thüringiában, minden kormányforma változás ellenére reakció uralkodik. Ennek a következményeképp a weimari esküdtszék a szociáldemokrata érzsű dr. Frieders-et egy politikai perből kifolyólag hivatalvesztésre és három hónapi fogházra ítélte. Az ítélet a jogászok körében nagy visszatetszést keltett, sokan faji gyűlöletre vezeték vissza. Dr. Frieders ugyanis valaha Friedländer volt és egyszerre felcserélte nevét és hitét. A kikeresztelkedett zsidót most odaadással, önzellenséggel védi egy eilenséges közvéleménnyel szemben ügyvédje, aki egy Löwenstein. A német lapok egyrésze erről az esetről mint egy új Dreyfuss-esetről cikkezik. Dreyfuss zsidó kapitányt is hamisan vádolták hazaárulással. Mikor a vád teljesen zsidó ellenes rágalom jellegét öltötte magára, megindult a mentőmozgalom, amely később Dreyfuss rehabilitációját eredményezte. Érthető feltűnést keltett azonban az a kijelentés, amit a felesége tett férje kiszabadulása előtt egy hirlapirónak. Reüván Breinin héber szerkesztő megkérdezte Dreyfussnét, hogy milyen érzések töltötték el most férje rehabilitációja előtt, amire az asszony azt felelte: „fájdalommal gondolok arra, hogy most már a gyermekeim is tudni fogják zsidó voltukat”. — Ilyen értelemben Dreyfuss-eset a thüringiai affér is, a melyben egy zsidó szerepel, akinek nem volt érdemes kitérnie.

— **Palesztinai kirándulás.** A pesti zsidó gimnázium egy-néhány érettségizett növendéke Widder Salamon tanár vezetése mellett és több polgári résztvevővel Palesztinába indult e héten tanulmányútra. Kívánjuk, hogy vallásosságban megerősödve térjenek vissza, jó egészségben..

— **A váci gaon** „3, amint a mult héten jelentettük, nyári kúrára Luhaschowitzra utazott. Utja ezt megelőzőleg Hunfalvára vezetett, ahol vejénél, az ottani főrabbinál brisz miló ünnepélyen vett részt.

— **Halálesetek.** Hosszabb betegeskedése után meghalt a mult héten Zucker Mózes tekintélyes budapesti borkereskedő 19 éves leánya. A fővárosi orthodoxia széleskörű részvéte nyilvánult meg a porig sújtott szülőikkel szemben. — Nyirbogáton meghalt az ott 32 évig lelkiismeretesen és vallásosan működő Schwarcz Benó tanító. Erdemeit Weinberger főrabbi méltatta, utána Singer Mór nyug. kecskeméti tanító beszélt nagy érzéssel. Megragadó hatása volt Marton Barna helybeli református kántortanítónak, aki a falu egész népe nevében bucsuztatta a kitérő tanítót, az emberséges, jóságában felekezeti különbséget nem ismert derék férfit.

— **Vendégszónoklat.** A mult szombaton Nógrádbercelen időzött Jungreis Jakab nyirmadai főrabbi, aki a hitk. előljáróság kérésének engedve, mély gondolatokkal telített, tartalmas dróse-val gyönyörködtette a berceli hitközség tagjait.

— **Hymen.** Emelkedett, szép eljegyzési ünnepély folyt le kedden özv. Fried Ignácné házában Mezőkövesden. Kedves leányát, Sárkát, eljegyezte Amsel Hugó Budapestről, az érmihályfalvai főrabbi z. c. l. unokája és a világhírű Imre És dédunokája. Az ünnepséget Sidlauer Samuel Putnokról, a menyasszony nagybátyja vezette be nagyszerű beszéddel, amelyet a völegény nagybátyjának, Schreiber Mór egri rabbinak magasszárnyalásu felszólalása követett. Megkapóan beszéltek Jungreis mezőkövesdi főrabbi.

Weiner Ernő (Tiszafüred) és Fried Sándor, a menyasszony bátyja. A völegény nagy talmudikus tudásra valló, mesterien felépített charifeszt mondott. — Mazeltov!

Miskolci Izr. Fiúnevelőintézet

Miskolc, Vay-ut 18.

gyermeknyaraltatása

tanulásban kimerült, ideges, gyengén fejlett, rosszul étkező gyermekek részére.

Középiskolai tanulók internátusa

A miskolci orth. izr. hitközségi polgári fiúiskola, a ref. reálgimnázium, a m. kir. áll. főreáliskola és a m. kir. állami felsőkereskedelmi iskola igazgatóitól ajánlv.

Vallásos nevelés.

Teljes ellátás, napi ötszöri étkezés-sel, correpetálással, havi 100 P. Tájékoztatót készséggel küld az igazgatóság.

Siófokon

orth. פנזיו PENZIO

Blau Jónás-né

személyes vezetése mellett megnyílt. Izletes házikoszt. Menürendszer. — **Ujannon butorozott szobák.** — Referencia a bpesti orth. hitközség rabbinátusánál. — Bővebbet: **Blau butorúzet,** Budapest, VI., Podmaniczky ucca 18. szám. Telefon: T. 126-96, vagy Siófok, Vilma-telep, Heinrich Ferenc-u. 1

Utazó urak figyelmébe

Orth. kóser étterem

Békéscsabán a „Nádor“

szállodával szemben (Kociski-palota) ujonnan és modernül berendezve megnyílt. Szives pártfogást kér HÖLLÄNDER IZIDOR.

— **Kettős öröm.** Zsidó szülőknek boldog álmát képező módon ünnepelt két egymásutáni napon Lichtig Lipót hamburgi rabbi, Tigermann József érsekújvári orth. főrabbi veje. Junius 26-án Felice leányát vette nőül Bogner Arthur bécsi nagykereskedő és másnap Ráchel leánya kötött házasságot Reinitz Salamon eperjesi fakereskedővel. Mindkét esküvő Ujtátrafűreden lett megtartva, az ottani Müller-féle orth. vendéglőben, rendkívül dísztingvált zsidó közönség jelenlétében. Divré tajró-val fűszerezett beszédeket tartottak többek között Horovitz jenő hunfalvi, Gottlieb Sámuel pápai, Tigerman Ignác tiszalöki, Ehrenfeld Adolf miskolci rabbi. Az összes beszédekből kicsendült a ritka örvendetes alkalomhoz fűződő jókívánságok alapmotívuma.

— **A szegedi galech és a malech.** Galech keresztény papot jelent, malech pedig angyalt. A két szót a zsidó mondás gyakran rimelteti. Ez a rim azért aktuális most, mert Szegeden az egyik piarista tanár ezzel bucsuzott érettségizett diákjaitól: — „Ti fiuk most kiléptek az életbe. Jól vigyázzatok, hogy a sok kísértés között melyik utat választjátok. Elébetek fog állni egy angyal és a zsidó. Az angyal a tiszta erkölcs útjára vezet benneteket, a másik ennek ellentéte. Vigyázzatok, őrizkedjetez tőle, lökjétek el magatoktól!” — Az érettségiző zsidó diákok erre az „ördögűző“ piaristával nem akartak egy asztalhoz leülni és nem vettek részt az érettségi banketten. Nagyon helyes, legalább nem ettek tréflit . . .

Támogassátok a Tomché Jesivósz-t!

Szigoruan kóser

Szigoruan kóser

G. Lichtenstein étterem

Tel.: 833-76. MILANO, Corso Róma 42. Tel.: 833-76.

ארטה. כשר

VÉNUS

ÉTELZSIR

SNYDERS györi orth. főrabbi
hechserével ellátva

VÉNUS ÉTELOLAJ

kiváló minőségben minden
szer, csomaga és élelmiszert
üzletben kapható. — Gyártja:

Olajművek r.-t.

Kohn Adolf és Társa

Győr-Budapest,

Zoltán-utca 14. —

Telefon: 8-22

Képviselet:

Sussmann Lipót és Tsa

Telefon: „Ujpest“ 161.

ארטה. כשר

— Zsidó kommunisták árulása. Mint megírtuk, Jeruzsálemben arab kongresszus ülészik. Mohamedán és keresztény arabok tiltakoznak a zsidó letelepedés ellen. Most furcsa szövetséget kaptak. Az arab sajtó jelentése szerint a Palesztinában élő kommunisták egy része felajánlotta szolgálatait a kongresszusnak. Hevesen gyalázzák a cionistákat és agudistákat, mint az arab nép legnagyobb ellenségeit. Kijelentik, hogy csupán az araboknak van joguk Palesztinára. A zsidóknak joga — burzsu okoskodás szerint — onnan datálódik, hogy valaha ott laktak. Ezzel szemben azt mondják a kommunisták, hogy valaha Spanyolország, Andaluzia tartományában csupán arab lakott. A zsidóknak nincs nagyobb joguk Palesztinára, mint az araboknak Andaluziára. A kommunista memorandum még arab körökben is mélyes megvetést keltett.

— Az orthodoxia belső szervezése Amerikában. Mount Freedom (New Jersey) városában most ülésezett az amerikai orthodox rabbik két szervezete »Degel Horabónim« és a »Knesesz Horabónim«. Elhatározták, hogy az összes vallási ügyeknek orthodox irányban való elintézésére egy felsőbb vallási törvényszéket »Bész Din Hagodajl« alakítanak. Az orthodox rabbiknak van még egy (kissé világiasabb) szervezetük, az Unió, amely nem jelent meg a konferencián. Ezzel együtt akarják belsőleg megszervezni az orthodoxiát, a nagy »bész-din« által. Elhatározták továbbá, hogy küzdeni fognak az 5 napos munkahét mellett, azaz a teljes szombati és vasárnapi munkaszünet érdekében.

— Izr. tanítónőképezde Miskolcon. Lapzártá után vesszük az értesítést, hogy a miskolci orth. hitközség tanítónőképző intézetet létesít, amely esetleg már szeptemberben megnyílik. Bővebbet legközelebb.

Ne felejtse el, hogy nyaralásnál

az elismert minőségű, közkedvelt

„Skrekszalámi”
nélkülözhetetlen!

Ahol megbízható ellátás nem kapható, oda

orth. **כשר** konzervek
nélkül nem utazhat.

**SKREK
LIPÓT**

orth. **כשר** szalámi- és kolbászaru
különlegességek gyára

VII. Dob-utca 27
Fióközlét: **Király-utca 7. sz.**

Balatonszemes
Kohn **orthodox kóser** **Tauber**
penzió

A híres Kohn-penzió özv. **Tauber Adolfné** személyes vezetésével ujjonnan átalakítva, napi 5-szöri étkezés, csinos, kényelmes szobák, mérsékelt árak. — A házban saját templom, rituális fürdő, metsző. Érdeklödni lehet Kohn Sámuel Balatonszemes. Telefon 7. és Kiss Márton, Budapest, Dohány ucca 57. szám.

Budapest. **Orth. kóser vendéglő** **Gleichenberg.**

Ezuton hozzuk tudomására igen tisztelt vendégeinknek és a Gleichenbergben fürdőző közönségnek, hogy **Gleichenbergben éttermet és szállodát nyitottunk.** Törekvésünk a jövőben is odairányul, hogy az igen tisztelt közönség a rituális követelményeknek minden tekintetben megfelelő, ízletesen készített ételekhez jusson.

Goldmann Étterem, Bpest, Kazinczy-u. 57. — Gleichenberg, Hotel Theresienhof.

Családi hírek

Dr. Ungár Lipót és Deutsch Alice vasárnap tartották esküvőjüket a Kazinczy-templomban. Az esküvőn a fővárosi zsidó tarsadalom számos kiválósága jelent meg.

Papper Sándor Budapest, eljegyezte Alexander Sárkát, Secovec (Gálszécs). Minden külön értesítés helyett.

Groszman Jolánka, Fehérgyarmat, Princz Lajos, Sajószentpéter, jegyesek.

Klein Jakab, a kiskörösi Saschevra elnökének és nejének leányát, Mancikát, eljegyezte Krausz Jenő, a salgótarjáni Tiferesz-Bachurim elnöke.

Sternberg Z. J. és neje, Budapest, csütörtökön tartották ujszülött fiuk *brisz-miló* ünnepélyét a Városmajor-szombatium imatermében. A frigy-avatáson számos fővárosi zsidó kiválóság vett részt.

Szerkesztői üzenetek

Érdeklödd: Forduljon a következő címre: Rabbi Dr. Joseph Schick, New-York, 347. West, 34 Th. Street. — M. L., Székesfehérvár: A kérdéses magyar *Ceeno-Üreono* beszerzhető a Goldstein Józsuá cég nyomdájában, Dunaszerdahelyen. — 1906. február 1 = 5666. sevát 6. — Rövid hajú: A „három héten“, azaz Tamúz 17-től Tisóbeóvig leánynak sem szabad levágnia a haját (*Pri Megodim 551*) — L. B.: Grosz budai rabbi állapotja, sajnos, ismét kissé rosszabbodott. A Mindenható nyújtson a népszerű rabbinak mielőbb *refüo selémo*t.

Nyilt-tér*)

Szeretett elnökünket, Strasser Simont (Strasser S főrabbi fiát) Pápa Hanna urleánnyal, Vác, történt eljegyzése alkalmából szívből üdvözlöljük.

A debreceni Tiferesz Bochorim tagjai.

*) E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

A pesti izr. hitközség közgyűlése

(Saját tudósítónktól)

A pesti neológ hitközség képviselőtestülete vasárnap tartotta meg évi rendes közgyűlését, Kaszab Aladár elnökletével. Elnök számot adott a hivatalbalépése óta eltelt négy hónap munkájáról. Vallás és kultúra szolgálatába állították a nagy építkezési programot is. A közeljövőben sor kerül a Bethlen-téri, majd a józsefvárosi és a terézvárosi új templom építésére. Nagyarányu építkezési munkálatok vannak már folyamatban az iskolákban, valamint a zsidókórházban. Javítani fogja az új vezetőség a hitközség tisztviselői karának és tanítóinak anyagi javadalmazását. Behatóan foglalkoznak a szegénység problémájával, a jótékony-ságnak szociális alapon való rendezésével stb.

Az elnöki megnyitó után Eppler Sándor előterjesztette a költségvetést, amely 1928-ra 3,778 784 P kiadást és 3,556 284 P bevételt irányoz elő.

A költségvetés tárgyalásához sokan jelentkeztek. Itt azonban hogy hiába van annyi városatyá, Omke-tag, egyesületi vezér a képviselőtestületben, az, amit parlamentarizmusnak neveznek, nem volt fellelhető. Különösen, ha valaki a kritika egy árnyalatát akar, ta érvényre juttatni, lehurrogták, úgy mint régen, bár az elnök Kaszab Aladár a legerélyesebben sikra szállt a parlamentáris formák mellett. A képviselőtestületi tagok egyébiránt meglehetősen tájékozatlanok az egész költségvetési ügyben és aki nem lármázott, vagy tapsolt, az — unatkozott...

Amikor az első szónok, Felmész Miklós fel akart szólalni, feléje süvített jobbról és balról egy

közbeszólás: „csak röviden“. Szónok egész tárgyilagosan beszélt, de nem hallgattak oda. Nem is értették meg, mert akkor felhördültek volna ama indítványára: „mutassa ki a költségvetés egyenként az egyes hivatalnokok fizetését“. Tudniillik egy igen könnyes kérdést érintett ezzel. Évek hossza során át személyzeti illetékek fejében oly nagy összeget vettek fel a költségvetésbe egy összegben, hogy részletezve az egyes fizetéseket — távolról sem egyezett volna meg a megjelölt összeggel.

Megdöbbenést keltett Berger Béla felszólalása, aki arra kérte az előjáróságot, hogy rendezze már Feldmann Mózes rabbi özvegyének nyugdíját.

Hajdu Miklós szerkesztő felemeltette, hogy a Baross-szövetség bele akar szólni a hitközségi pászka-ügybe, amidőn egy keresztény kereskedőt is megbüntettek pászka-kihágásért. Tiltakozik az eljárás ellen s felhívja az előjáróságot, hogy tegyen lépéseket a vallási belügyek ily módon való tárgyalása ellen.

Nagy figyelemmel kísérték dr. Rosenak Miksa kórházi igazgatófőorvos fejtegetéseit, miután bevezetésében erélyesen rászólt a türelmetlenkedőkre, hogy kinek 1—2 óra tárgyalás is sok, az ne vállaljon képviselőtestületi tagságot. Dr. Rosenak a kórházi ügy fejlesztését sürgeti, végül mint kitünő orvos, a legnagyobb bajról, a nyomorról szól, amelyben a hitközségi hivatalnokok,

különösen a hitoktatók vannak s alkalmazta rájuk a Perék kijelentését: „im én kemach, én Tajro“ — ahol a minimális fizetést sem adják, ott nem lehet szó rendes oktatásról. Más egyéb bajokról panaszkodott Quitt Lipót. Megemlítette, hogy amikor takarékoság miatt elbocsátanak hivatalnokokat tömegével, ugyanakkor újabb és pompásan fizetett stallumokat kreálnak. Végül megemlíti, hogy az Omke részletkeresedelemről szóló anketje eredménye gyanánt összefogdossák a részletügynököket. Amikor azt kezdték kiáltani a szónok felé, hogy ez nem zsidó-ügy, azt felelte: „hogyne volna zsidó ügy, amikor az ügynökök mind zsidók és így 3000 zsidó család nyomoruságos kenyeréről van szó!“

Nagy beszédre készült dr. Ambrus József, de nem mondhatt el csak töredékeket belőle. Megállapította, hogy a mai tisztviselői fizetési rendszer a hitközség szegye, pedig az előbbi rezsim a hitközséget „a világ legelső hitközségének“ nevezte felhivatalos sajtóközleményeiben.

Orthodox szempontból meg kell örömmel állapítani, hogy ez alkalommal nem szavaltak a Sulchan Aruchról. A prédikációs hangulatot képviselte Rosenberg J. Lipót, aki bibliai verseket is citált de — kis rabbisi kában.

A felszólalásokra az illetékes előjárók válaszoltak. Meg lehet azonban állapítani, hogy a panaszok egy része jogosult. A felszólalók fejtegetéseiből egyébként kitűnik, hogy a bajok orvoslását elsősorban az elnök erélyétől várják.

Nyaralók figyelmébe.

Penziók, flu és leányotthonok.

Heti 40 pengő ellátási díj a következő előkelő penziókban: Budapest, Velence, Abbazia, San Remo, St. Moritz, Lugano, Montreux, Gené, Menton, Nizza, Cannes, Biarritz, Grenoble, Deauville, Paris, Bad Ischl, Bad Aussee. 25 százalékos társasutazási kedvezmény. Szeptembertől kezdve Budapestén havi 90, külföldön 120 pengő, tanulóik és felnőttek részére is. Prospektus (Válaszbélyeg). Ezren felüli referencia.

Pestalozzai Internátus Iroda

Budapest, Alkotmány-u. 4. I. l. Telefon 242-36.

Hajszálok kiirtása

hölgyeknek arcról, karról, ráncok, szeplők, pattanások, összes szépséghibák szakszerű kezelése. Szemölcsirtás „Miracle“ hajlétápolítószer szétküldése utasítással, 25 éve legfokéletebb.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut 38. I. em.

Rabbi Akivó

Történelmi elbeszélés a jeruzsálemi szentély elpusztulása idejéből.
Irtá: Dr. Lehmann. Fordította: Dohány R.

17. (Folytatás.)

Rabbi Tarfon 4.000 aranyat adott át, melyet Rabbi Akiba szegényei között osztott szét. Este ismét elment barátjához s így szólt:

— Elhoztam az alkulevet, melyet pénzedért kaptam.

S megmutatá neki a 112. zsoltár 9. versét. »Ó szór és ad a szegényeknek, az örökkévalóságban dicsőséges lesz jutalma.« Rabbi Tarfon megcsókolta a barátját s még nagyobb összegeket adott neki hasonló bevásárlásokhoz...

Midőn egy napon Rabbi Akiba a tanuló szobába akart bemenni, zárva találta. Az ajtóor azt mondta, meghagyták neki, mondja meg Akibának, hogy a fejedelem Rabon Gamliel lakásába menjen. Rögtön odament s ott találta tanítóját Rabbi Józsuá ben Chananjaht, a még nagyon fiatal de nagy tudományú Rabbi Eliezer ben Azarját s ezeken kívül egyidegént, kiből Rabbi Akiba régi barátját Rómából Taddäust ismerte fel s legszívélyesebben üdvözölte. De ez igen szomorúnak látszott, s így szólt:

— Ne vesztegessük az időt. Ti nagyjai Izraelnek engedjétek meg, hogy izeneteit római testvéreiteknek, nektek átadjam — kérlek üljetek le s elmondom küldetésemet. Római testvéreink kéretnek titeket, utazzatok Rómába. Nagy veszély fenyegeti az egész zsidóságot.

— Domitian császár, fivére Titusnak, ki I-tenünk szentélyét elpusztította, elhatározta, hogy a római birodalom összes zsidóit meggyilkoltatja.

Midőn a bölcsek e rémes hírt hallották, megépték ruhájukat s sirni kezdtek. Még Taddäus is sirt, de aztán lecsillapodva folytatá elbeszélését:

Háman ideje óta nem fenyegette sokat zaklatott népünket ily veszély. Ezért küldtek a hitközségek elnökei és előljárói engem Rómából ide, hogy nektek átadjam a császárral rokonságban levő, zsidóbarát Clemens Flavius izenését, hogy rendeljétek el böjtnapokat, mindenütt imádkozzanak és ti pedig gyertek Rómába, hogy népünk-
ről a veszélyt elhárítsátok!

— Jól van, — vevé át a szót Ra-

bón Gamliel, — úgy teszünk ahogy Clemens barátunk tanácsolta. A nép böjtolni fog minden hétfőn és csütörtökön s a templomokban imádkozni fognak reggeltől estig. Én pedig elkészülök, hogy Rómába utazhassam. Elakartok kisérsni barátaim?

— Veleđ megyek, — mondá Rabbi Józsuá.

— Én sem maradok, hátra, — felelé Rabbi Eliezer ben Azarja, kihez végül Akiba is csatlakozott. A tudósok utazásuk előtt a szent templom romjaihoz mentek s a napnyugati oldalon álló falnál nagy ájtatossággal kérték imáukban utazásuk sikerét. Midőn felérték a szentély hegyére s Izáel elpusztult székvárosát maguk előtt látták, könnyekre fakadtak, megtépték ruhájukat s így szóltak: Jeruzsálem pusztaság lett, Zion sívár, a mi szent főnséges házunk, melyben őseink a mindenható I-tenet dicsőítették, hamuhalmazzá lett s minden gyönyörűségünk darabokra tört.

Aztán Rabon Gámliél a 79. zsoltár szavaival kezdé:

— Oh I-ten, jötték idegen népek a te tulajdonodba, szentélyedet elpusztították, Jeruzsálemet felégették, szolgálid holttestét az ég madarainak adták prédául, jámboraid husát a vadállatoknak, vérüket elöntötték, mint a vizet stb.

A hegyről lejövet a szent templom nyugati oldalfalához tértek, itt levetették lábukról a cipőt s ismét forró imát küldtek I-tenhez. Hirtelen egy róka szaladt el előttük ép onnan jött, ahol a szentély legszentebb helye volt. Ezt látván a bölcsek, hangosan sirni kezdtek; csak Rabbi Akiba hallgatott; arcát boldog mosolygással fordítá a róka után. Ezt látva, a bölcsek így szóltak hozzá: Akiba miért nevezsz? De ő viszont kérdé: S ti tanítóim miért sirtok?

— A szentélyben, ahol évente egyszer a legnagyobb áhitattal lépett be a főpap, a szentélyben, miről írva van: »minden idegen, ki oda be merészel lépni, ölessék meg«, most rókák szaladznak s a szemek, melyek ezt látják, ne könynyezzenek?

— Tanítóim, — felelt Akiba, — éppen ezért örvendek. A szentély-

ban írva van: s veszek magamnak hűséges tanukat, a főpapot, Uriót a Zecharjót. Hogy jön ez a kettő össze? Hiszen Urió az első templom idejében élt és Zecharjó a második templom idején? De a szent írás összefüggésbe hozza a két jóslatot. Urióra vonatkozólag írva van: Ti miattatok legyen Zion mint egy szántóföld körülszántva, Jeruzsálem pusztaság s a templomhegy erdősített magaslatá lesz. — Zecharjóra vonatkozólag pedig áll. Így beszél az örökkévaló: Visszatérek Zionba stb. a város uccái ismét megtelnek fiuk és leányokkal akik utzáiban játszadozni fognak, stb. Amíg az Urióra vonatkozó jóslat nem teljesedé, addig féltém, hogy Zecharjó jóslata teljesítlen marad. Most, hogy a szent ház erdő lett, a rókák tartózkodási helye, ahogy I-ten Urió kedvéért megígérte, most már abban az erős meggyőződésben élhetünk, hogy I-ten szent házát és városát ismét felépíti, ahogy azt Zecharjó próféta által kijelenté.

A bölcsek így feleltek: Megvizgasztaltál bennünket Akiba, nagyon megvizgasztaltál.

Remény és örömteljes bizalommal kezdték meg Izrael bölcsei utazásukat; Jaffában hajóra szállottak s szerencsésen érkeztek meg Brundiziumba, majd Rómába.

Itt Flavius Clemens és neje Domitilla a legszívélyesebben fogadták Rabbi Akibát s társait.

— Tisztelt vendégeim, I-ten hozott titeket! — e szavakkal fogadták a rabbit.

Igen tisztelt vendégszerető barátom, — szólítá meg Akiba, Clemenset. — Itt hozom Izrael fejedelemét, Rabon Gamlielt, népünknek tanítója és fénye; itt van tisztelt tanítóm, Rabbi Józsuá, kinek szelleme a napként világít; és itt van az én fiatal barátom, Eleazar, büszkesége és reménye népemnek! Hívásodat követtük, az izeneted, melyet Taddäus testvérünk utján küldtél, hogy velünk tanácskoznunk óhajtasz, hogy I-teni segéllyel mi képen tudnók a nehéz csapást kikerülni, mely népünket fenyegeti.

— Barátaim és tanítóim — mondá Clemens, — Azért nevezlek benneteket így, mivel Domitilla s én elhatároztuk, hogy áttérünk a zsidó hitre, habár Domitian, ha megtudja ezt, halállal büntet. A rómaiak bálványaitól mi már régen elpártoltunk.

(Folyt. köv.)

Az emberszeretetnek egy főpapja

(Saját tudósítónktól)

A „Zsidó Ujság” nem üz személykultuszt, de azért mégis jólesik szívünknek, midőn egy olyan kiváló keresztény főpapnak ünnepeletéséről számolhatunk be olvasóközönségünknek, ki velünk, zsidókkal szemben sem feledkezett meg soha a bibliai ígéről: »Mert I-ten hasonlatosságára teremtette az embert!« Gruschka Lajos sárospataki rk. plébános, prelátnak, vasárnap ünnepele pappá szentelésének 40.ik évfordulóját. Ezen alkalomból az összes sárospataki társadalmi és egyházi hatóságok részvételével nagy szabású ünnepséget rendeztek, amelyen többek között megjelent Payer sátoraljúj helyi püspöki helynök vezetésevel a kerületi papság, Windischgrätz Lajos herceg, Hoyos gróf stb. A sárospataki izr. hitközséget Fischer főrabbi, Knöpfler hitk. elnök és több választmányi tag képviselte. Az ünnepség keretében a főrabbi a hitközség nevében beszédet intézett az ünnepelthez, amelyben kiemelte, hogy az ünnepelt négy évtizedes papi működése alatt sohasem szűnt meg a zsidókkal szemben is emberszeretetet és jószágot gyakorolni, majd különösen egy körülményt hangsúlyozott, mellyel az ünnepelt néhány évvel ezelőtt, a „kölengések” idejében — mivelhogy akkor Sárospatak határváros volt (Ujhelyben a csehek tanyáztak), nemcsak a helybeli zsidóságot, de szélesebb rétegeket is örök hálára kötelezett le. Beszédjének idevonatkozó része következően hangzott: „... Mikor évekkal ezelőtt a veszett világháboru vérzivataros fergetege után a gyűlölködésnek egyes szennyes ársjai ártatlanoakat is üldözöbe vettek, akkor is Méltóságod, mint az emberszeretet főpapja mutatkozott előttünk. Ön hányszor, de hányszor kellett nekem, még esti szürkület alkalmával is felkeresnem Méltóságodat, hogy kinyerjem védelmet, pártfogását ártatlannul üldözöttek, bántalmazottak számára. S én mindannyiszor nemcsak tárt-nyitott

ajtót és szívélyes fogadást találtam Méltóságodnál, könnyes szavaim és panaszaim pedig megértést, de mindannyiszor segített is Méltóságod egy áldottlelkű nemes Nagyszony kegyes pártfogásával. Meghatott lélekkel gondolok én most Méltóságod mai örömnapiján vissza ama szomorú napokra, midőn én szívembe véstem kiirthatatlan irással ama meggyőződést, hogy Méltóságod nemcsak saját egyházának felkent főpapja, de főpapja ama emberszeretetnek is, mely a mindnyájunknak közösen szent Mózes könyvéből ragyog felénk: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!

Legyen meggyőződve Méltóságod, hogy mi soha nem felejtjük el a velünk gyakorolt jószágot és az irántunk megnyilvánult szeretetet.”

Meharam Szofjer

Ezen cím alatt adja közre Faber Jakob, rabbi (Pozsony) a néhai tiszafüredi kiváló rabbinak, R. Mojse Szofjernek z. c. I. a Tórához írt homiletikai magyarázatait, valamint halachikus novelláinak és responzumainak egy részét.

Nemcsak a bold. szerzőnek kiváló személyisége, ki tudvalevőleg egyike volt a régi Magyarország legtekintélyesebb rabbijainak, emeli ki az előttünk fekvő könyvet a naponta megjelenő magidusz-szeferek közül, hanem tárgyilagos ítélet alapján állíthatjuk, hogy a megbeszélendő mű valóságos kincseshányját tartalmazza a szellemes Tóramagyarázatoknak. A szerző méltó tagja az ugyszólván külön magid-iskolát alapított Szofjer rabbicsaládnak. Ezen magid-iskola alappilléreit a Pozsonyban élt nagy talmudtudós R. Fischl Szofjernek z. c. I. három nagyírú fia rakta le, ugymint a »Machne Chájim« a »Jalkut Eliezer« és a »Máte Naftoli« művek szerzői. A »Machne Chájim« szerzőjének a Tórához és a Tehilimhez írt magyarázatai csak úgy szípkárnak öseredeti szellemes megjegyzésektől. A zsol-

tárokhoz fűzött megjegyzései gyakran emlékeztetnek a híres Hirsch-kommentár szelleműs fel-fogásmódjára. A »Jalkut Eliezer« szerzője műveiben többnyire középkori nagy vallási bölcsészeink arzenáljából kibányászott gondolatmeneteknek pilléreként való alátámasztásával építi fel saját művét s így aggadikus könyvei gazdag kincsesházai a mélyenszántó magidusz fejtegetéseknek. Még végre a »Máte Naftoli« inkább mély kedélyről tesz tanúságot az ő terjengős előadási módjában.

Jelen könyvnek szerzője, ki e három jellemzett testvér legidősebb testvérbátyjának, az élete virágában elhunyt kiváló, nagy és szentéletű R. Jakovj Sólennak z. c. I. volt a legidősebb fia, leginkább — mint ezt jelen műve tanúsítja — a »Jalkut Eliezer« szerzőjének módszerét követi. Ez nem is feltűnő, mivelhogy hosszú ideig volt eme legifjabb nagybátyjának tanulója. S így szerzőnk is nagy sulyt fektet arra, hogy a legkiválóbb vallásbölcseleti és aggadikus művekből kihalászott gyöngyszemekkel ékesítse lehetőleg szerint saját magyarázatainak keretét.

Meg vagyunk győződve arról, hogy nemcsak a bold. szerzőnek számtalan tanítványa és hozzáértő tisztelője, de minden magidusz kedvelő torabarát is nagy lelki élvezettel fog az eme vaskos könyv lapjairól feléje áradó szellemi táplálékban gyönyörködni s így ezen nagybecsű művet legmelegebben ajánljuk minden bent-tájró figyelmébe.

Még megjegyezzük, hogy az első és főrészt végén a »Jalkut Eliezer« szerzőjének, jelen mű szerzője nagybátyjának és e sorok írójának nagyatyjának z. c. I. egy megható műszor-levele és »Divré Chájim« cím alatt a szerző Frankfurtban lakó és jeles talmudtudós fiának Szofjer Chájimnak néhány válogatott tórafajtegetése van köz-zétéve. Még megemlítettő a kiadó által írt igazi érzésről és ritka nagy tanítványi hűségről tanuskodó előszó.

A könyv a kiadónál, Faber Jakob rabbi, Bratislava szerezhető be. Ara 8 ill. 10 pengő, mi a könyv nagy terjedelmét és előkelő kiállítását tekintve egészen olcsó. Így tehát minél nagyobb olvasó, vagy talán inkább vevő közönséget kívánunk a lelkes és odandó kiadónak.

Halász Fülöp

Wesilla mosás a legtakarékosabb

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Pályá-
zatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10.
— Hirdetések díja előre fizetendő. —

A kiskörösi aut. orth. izr. hit-
község kéttanító, államsegélyes
elemi iskolájához a második tani-
tói állásra újból pályázatot hirde-
tünk. Pályázhatnak szigoruan vallá-
sos életmódot folytató, a héber és
művészeti tárgyak tanítására kiváló-
an alkalmas férfitanítók, nőtlenek is.
Fizetés, lakbér törvényes; államse-
gély ezen állás után nincs. Képesi-
tést, kort, családi állapotot és kom-
mún alatti magatartást igazoló ok-
mányokkal felszerelt kérvények júli-
us 31. ig Schwarcz Sándor hitköz-
ségi elnök címére küldendők. Egyen-
lő minősítés mellett B. listás és nyug-
díjas pályázók előnyben. Az állás
szeptember 1-én elfoglalandó.

Iskolaszék.

**A kapuvári aut. orth. hit-
község** azonnali belépésre ke-
res egy elsőrangú kántort, aki
*sojchet-úbojdek mímcho, joré so-
májim, bal kojre* legyen. Pályázótól
megkivántatik, hogy három el-
ismerten elsőrangú orthodox rab-
bitól *kaboló-val* birjon. Fizetés
megegyezés szerint, szabad lakás,
fél sechitó és a szokásos mellék-
jövödelmek. 40 éven aluli, magyar
honosságu pályázók küldjék bizo-
nyítványmásolataikat, családi ál-
lapotuk és eddigi működési he-
lyeik megjelölésével alanti címre.
Utiköltség csak a meghívottak-
nak térítetik meg.

Kapuvár, 1928. június 25-én.

Rosenberger Dávid
elnök.

Idősebb hitszónok, ki megfelel
kvalifikáció fölött rendelkezik, hit-
községbe ajánlkozik magid, da-
jon vagy paszkener állás betöl-
tésére. 16 fillér bélyeggel ellátott
ajánlatokat »paszkener« jeligére a
kiadóhivatal továbbítja.

**Elsőrendű
belvárosi
nőikalapszalón**
nagy vevőkörrel elutazás miatt
**minden elfogadható áron
átadó.** Leveleket »Fényes útlelet«
jeligére a kiadóba.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri
beiktatása 13, vaslagon szedett betűkből
26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII.,
Sip ucca 10. — Jelígs levelek kettős bor-
ítékban, válaszbélyeggel ugyanoda inté-
zendők. — Apróhirdetések csak a díjelo-
zetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

HUSZ ESZTENDŐ óta közvetit
házasságot Nagy Jenő Rákóczi
ut 57/b — Telefon (cégnélküli
levelezés).

KERESEK intelligens, szép, házias
leányomnak, 5000 pengő hozó-
mánnal, existenciával bíró, val-
lások, jó családból való volt je-
siva-bóchert, 26-tól 35-ig. Levelet
»Korrekt« jeligére kiadóba.

ORTH. RABBI finomlektü, intelli-
gens, csinos, háziasan nevelt szép
fiatal leánya részére, jó keresettel
bíró, szigoruan vallások, jó meg-
jelenésű fiatallembert, volt bóchert
keres (30 évesig). Hozomány 100
millió. — Ajánlatokat »Szerencse
100« jeligére e lap kiadóhivatala
továbbítja. (16 fillér portó mellék-
lendő.)

Állást keres

BÁRMILYEN állást vállal volt ké-
reskedő, ki most jött vissza Pa-
lesztinából. »Csakis szombattar-
tás« jelige.

ÁRVÁN maradt fiu és leánytest-
vérek, érettségiztek, azonnalra
sürgösen állást keresnek, oly csalá-
ládnál, hol a gyermekeket ok-
tatnák. Szives megkeresést mi-
előbbre kérnek, mert nincs meg-
élhetésük. »Gyakorlott tanerő«
jeligére a kiadóba.

Állást nyer

NYILVÁNOS ELEMIT látogató leá-
nyaaimhoz német nyelvet bíró
vallások nevelőnőt keresek. —
Gestetner Sámuel, Pápa, Ester-
házy-ut 10.

VIDÉKI épületfaizlet vezetésére
valamelyes ovadékkal is rendel-
kező fiatallembert keresetük. Cim
a kiadóban.

Különféle

WEISZ GYULA, VIII., Szentkirályi-
ucca 4. I. em. 10. alait egy öreg
ur vagy hölgy, esetleg 2 iskolás-
gyerek teljes kóser ellátása jutá-
nyosan kapható.

TELJES ellátás orth. kóser helyen
magányos özvegyasszonynál ol-
csón kapható. Cim: özvegy
Schwarcz Salamonné, Hajós-u.
26. II. 13.

RÉGI "ש" jó állapotban megvé-
telre kerestetik. Ajánlatok „Ol-
csó“ jeligére a kiadóba kéretnek.

KÖNYV, füzet, folyóirat, héber,
magyar vagy német szövegű la-
kodalmi meghívó és bármiféle
nyomatvány a legkifogástala-
bul készül **Schwarz Lipót
könyvnyomdájában Kun-
szentmiklós.** Kérjen áraján-
latot.

כשר Kurort Sliac ארטה
Hotel Metropol
steht in der heurigen Saison unter
aufsicht des E. W. H. Oberrabbiner
Hillel Unsorfer
in Lucenec (Losonc)
wird in der vor und nach Saison
tägliche Pension von Kc 40—46
Hauptsaison von Kc 52 bei
**besten Bedienung u. gute
Zimmerverabreichung.**
Rabbiner bedeutende Ermässigung.
Pud pestről 5 óra alatt elérhető.
Közvetlen kocsi a keleti p. u. ról.
Hotel Metropol, Sliac.

A magas Tátra
klimatikus gyógyhelye
Alsótátrafüred!
Egyetlen megbízható orth. kóser
penzió, elsőrangú konyha és ki-
szolgálás. Felölt leányok kísé-
ret nélkül felvételnek. Egész éven
át nyitva. — **Schreiber Mór**
bérő, **Alsótátrafüred**
Lázár villa.

Felelős szerkesztő és kiadótlejdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
Budapest, VI, Próféta ucca 7

ידי שם צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425—90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ז"ל

ELŐFIZETÉSI DÍJ: 1 ÉVRE P 20.—
6 HÓNAPRA P 10.—
KÖLFOLDRE : 1 : P 22.—
Postaschequekontószám: 50.791.

Szolnokból, Biharországból . . .

Lapunk mult számában megír-
tuk annak az egykor jómódu szol-
nokmegyei hittestvérünknek esetét,
aki a mai nyomasztó helyzet és a
vidéki adóztatás módszere miatt
teljesen tönkrement, holott nem
spekulált, nem használta ki a kon-
junkturát, nem tékozolt, hanem,
mint egyszerű orthodox zsidóem-
ber becsülettel meg akarta keresni
nagy számú családjának a szerény
kenyeret. E hirdásnak kapcsán sok
vidéki helyről keserves panaszo-
kkal telt leveleket kaptunk az adó-
tisztviselők oly tervszerű és sok-
szor felekezeti izü zaklatásáról,
hogy most már érthetővé válik,
miért is viseltettek oly mélyesé-
gyűlölettel a második szentély ide-
jében a római questorok és proku-
rátorok által kiszipolyozott és tönk-
retett Judeában az adószedők
íránt és miért nem tartja megbiz-
hatónak a zsidó hagyomány a
mojchész-t, a vámszedőt, aki-
nek a beszédett vámból részesedés
járt, akár a mai adóellenőröknek a
joggal felpanaszolt »jutalom«.
Egyik hívünk ez alkalommal — a
mint ez irástudó emberhez illik —
panaszához egy kis homiletika-
i magyarázatot fűz. Azt írja: Az
Atyák mondásai szerint: »Le füm
cza aró agro — a fájdalom ará-
nyában van a jutalom«, ami ter-
mészetesen azt jelenti, hogy men-
nél nagyobb erőfeszítéssel buz-
gólkodik az ember a szent Tan bu-
várkodásában, mennél nagyobb fájd-
alommal jár az ő buzgólkodása,
annál nagyobb a meny-
nyei jutalom. A mi viszonyaink
közepette azonban ezt az adó-
ellenőrökre mondhatjuk egészen
földi értelemben; mennél nagyobb
a fájdalom, a kín, amelyet okoznak
a küzködő embereknek, annál na-
gyobb a jutalmuk, nem a mennyek-
ben, hanem az — adófelügye-
lőségekben.

Mindeme levelek íróinak azt vá-
laszoltuk, hogy az egyes részletek
politikai tartalmuk miatt túlépik la-
punk kereteit. Politikamentesen
azonban meg kell állapítanunk,
**hogy mindenne mi
adókilengés a legtöbb
esetben zsidó keres-
kedő réteget érint,**
—erre példa a szolnokmegyei eset.
Mert a mai időben a zsidólet te-
hertétel az egész vonalon, de meg-
azért is, mert a zsidó embernek
gyermekai neveltetéséhez és élet-
szintje fenntartásához nem-zsidó
polgártársainál sokkal többet kell
költötenie és így pénzügyi egyensu-
lya könnyebben félrebillen.

Aránylag igen kevés hitsorsos
dicsekedhetik földbirtokkal. De
most a zsidóság eme csekély iri-
gyelt rétege is telve van aggodás-
sal és félelemmel. Most, hogy az
új földbirtok-javaslat elsősorban a
zsidók földbirtokvételét, bérbevételét
fogja megakasztani, kétsé-
get nem szenved. Hiába mondják
ugyan, hogy csak a galiciánerek
ellen fogják alkalmazni a tulajdon-
jog felfüggesztését, az tudvalevő-
leg csak szóvirág, amely a tüskét
rejtje el. Mint már megirtuk, »gali-
ciáner« neve alá az összes nem tet-
sző zsidók foglaltatnak. És ha va-
lóban a galiciánerek ellen irányul-
na a földbirtok-javaslat, akkor azon
könnyen lehetne segíteni: a tör-
vény kimondaná, hogy idegen
állampolgárok birtokvételénél élni
akar vétőjogával.

Mikor e sorokat írjuk, hatása
alatt vagyunk egy biharmegyei ha-
társzélien lakó gazdálkodó hit-
testvérünk szavainak. Orthodox-
zsidó volta és magyar érzése tu-
sakodott benne, amikor elmondta
nekünk helyzetét. Mint vallások
zsidót áthatja a tudat: minden
kormány rendelkezéseit teljesíteni

kell (amint azt már tizenhét évszáz-
zaddal ezelőtt Smüel tanította:
»dino demalch uszo dino«—)
de viszont, mint a magyar földdel
összenőtt ember, nem tudja meg-
érteni, mi érdeke van az államnak
az ő zsidó polgárai jogainak csor-
bitásában. Ezt mondotta:

— Már dédapám is gazdálkodott
Biharban. Takarékoság által négy
nemzedéken át felvittük 400 hold-
ra. Jött a földbirtokreform és a
400 holdból elvett kétszázat. Az
igénybevétel körülményei igazán
mély sebet ütöttek hazafiasan éző
szivemen. A 200 hold ára fejé-
ben eddig semmit sem kap-
tam. Tegyük fel, hogy valami
föld eladó lesz a környékünkön. Ki
fog vevőül jelentkezni? Vagy a
zsidó, vagy a román birtokos. Ki-
vel szemben fogja az állam a be-
egyezését megtagadni? A mai vi-
szonyok mellett a zsidóval
szemben. Mert a román, ha egy ki-
csit antiszemitáskodik, mindjárt
magyar fajvédővé lép elő... Az
új javaslat kb. 3000 zsidó családot
érint existenciájában. Mert a
kisbirtokos, aki évtizedeken át
gazdálkodással foglalkozott, más-
hoz nem ért, mihez fogjon most,
amikor kis földje felét elvették
tőle? A meghagyott feléből pedig
nem tud megélni.

Ezek ügyében fel kel-
lene szólni felsőházi
tagjainknak.

Talán el lehetne érni, hogy a
földvétel és bérlet megsemmisíté-
se ne legyen alkalmazható azoknál,
akik pld. 15 év óta hivatászerűen
gazdálkodnak. Az igénybevett föl-
deket pedig az állam fizesse ki még
ebben az évben napi árban. Itt
az igazság sok száz zsidó család
igazságát jelenti.

Csonka-Biharországban, Szolnok
megyében, becsületes, szorgalmas
zsidók egy kis jóindulatot kérnek.